

DUHOVNŮ ŽIVLJENJE

LA VIDA ESPIRITUAL

LETO XXXI,

APRIL 1964

*Versko znamenje v Bačah na Koroškem,
simbol vernosti in narodne zavednosti*

Slovenec sem

Ta vzklik in sledeče vrstice znane pesmi so nastale v dobi, ko so se naši predniki v mnogonarodni Avstriji z vsemi silami borili za obstoj.

Razlike med narodi je Bog sam hotel in so nekaj naravnega. Skupni jezik in kultura, krvna sorodnost, so glavni znaki narodnosti. Z vojnami po francoski revoluciji in z romantiko je narodna ideja stopila jasno v zavest in večkrat zavedla v pretiravanja, krivice, puhle fraze.

Je pa narodnost resnično velika naravna dobrina. Dolžni smo jo ohranjati in gojiti. Do domovine nas veže dolžnost hvaležnosti, ljubezni in — dokler tam živimo pod zakonito oblastjo — pokorščina.

Zvestoba narodnosti in narodu je znak značajnega človeka. Kdor od narodnosti odpade, često izgubi tudi vero in oškoduje svojo нравno trdnost. Že razlogi za „menjavo“ — kot da bi bila narodnost suknja — pokažejo, kaj je o tem misliti. Taki ljudje iščejo kakšnih osebnih koristi; uskočijo iz strahu ali sramu ali pa so duševno otopeli in brezbrizni.

Otrokom so dolžni starši — tudi in zlasti med tujci — posredovati dobrine narodnosti. S tem jih duhovno obogate, omogočijo pravo medsebojno razmerje v družini in koristijo pravilnemu razvoju нравnosti in značaja v otrocih.

Zvestobo slovenskemu narodu smo toliko bolj dolžni, ker je naš narod majhen in živi danes v strašni stiski. Dolžni smo jo tudi zato, ker ga v svetu predstavljamo. Veliki zaklad narodnosti, ki so ga predniki v dolgih stoletjih, polnih nevarnosti, ohranili, moramo ohraniti zase in svoje otroke. Pri tem pa velja za vse, da je narodnost treba poplemenititi z vero. Že prvi slovenski katoliški shod (l. 1892 v Ljubljani) je poudaril, da „smatra nespremenljiva načela katoliške vere kot pravi temelj javno-pravnemu razvoju slovenskega naroda in izreka iskreno željo, da bi na tej trdni podlagi složno sodelovali vsi Slovenci v težkem boju za narodni obstanek slovenskega ljudstva.“

Tri vprašanja često mučijo sodobnega človeka: Ali je možen resničen pogled na svet? Kako priti do tega pogleda? Kakšen pomen ima to življenje?

DVA RAZLIČNA POGLEDA NA SVET

Pred leti je napisal Milan Vidmar knjigo „Moj pogled na svet“. V njej pravi med drugim tole: „Imel sem 12 let. Ležal sem na čadovem travniku pod Rožnikom. Naenkrat je udarilo kot blisk z neba vame spoznanje: Boga ni. Od tedaj naprej ne verujem.“ Ves njegov pogled na svet je v skladu s tem temeljnim spoznanjem.

Sveti Pavel govori v pismu Filipljanom o svojem pogledu na svet. „Kar je bilo zame dobiček,“ tako pravi, „to imam zaradi Kristusa za izgubo. Da, vse imam za izgubo zaradi vzvišenega spoznanja Kristusa Jezusa, svojega Gospoda, zaradi katerega sem vse zavrzel in imam za smeti, da pridobim Kristusa“ (3, 7).

Gre za dva povsem različna pogleda na svet:

Vidmarju Bog ni nič, ker ga ni; Pavlu je Kristus vse. Vidmarju je vredno vse, kar ni Bog; Pavlu so vse, kar ni Bog, smeti. Vidmar je prepričan, da se ne moti; Pavel je tudi prepričan, da se ne moti.

Ob teh dveh primerih ugotavljamo, da človek različno ocenjuje stvari, ki jih srečuje na svoji poti. Delo, zabava, denar, resnica, lepota, dobrotta, svetost. Nekomu je nekaj vseč, drugemu drugo.

Pri tem nastanejo vprašanja:

1. Ali je sploh možen resničen pogled na svet? 2. Če je, kako priti do

njega? 3. Kakšen pomen ima za človekovo življenje?

Odgovorimo v naslednjem nanja!

ALI JE SPLOH MOŽEN RESNIČEN POGLED NA SVET?

Italijanski dramatik Pirandello je napisal dramo „Tako je, če se vam zdi“. V njej nastopajo predvsem tri osebe: uradnik Ponza, njegova žena in gospa Frola. Težke nesreče so vplivale na gospoda Ponzo in gospo Frolo. Zdi se, da ju je delno zapustil spomin. Med njima je spor, kdo je ta Ponzova sedanja žena. Gospa Frola misli, da je sedanja Ponzova žena njena hčerka, s katero se je poročil pred omenjenimi nesrečami. Gospod Ponza je pa prepričan, da je njegova prva žena hči gospe Frole umrla, in da je to njegova druga žena. Ko na koncu drame nastopi žena sama in jo vprašajo, kdo je, ali je Ponzova prva ali druga žena, reče: „Tista sem, za katero me imate.“ Pirandello hoče reči: če absolutna resnica obstaja, je ni mogoče odkriti. Človek si resnico ustvarja po svojem okusu. Resnica odvisi od tega, kako kdo sam gleda in razlaga stvari.

Te trditve nikakor ne morejo držati. Da kdaj ni mogoče priti do absolutne resnice, to je možno. Da pa bi si vsakdo krojil resnico po svojem okusu, da bi bilo nekaj zame zeleno, za drugega pa rumeno, ali da bi bila Ponzova že-

na obenem njegova prva in njegova druga žena, to ni res. Ko bi bilo to res, bi imel prav Vidmar, ki trdi, da Boga ni, in bi imel prav obenem sveti Pavel, ki trdi, da je zanj Kristus vse.

Pri ocenjevanju stvari, koliko za koga pomeni, se sicer lahko zgodi, da imajo stvari za različne ljudi različno vrednost: tako je nekdo ves zaverovan v tehniko, drugemu je plavanje vse, tretjemu ne tehnika ne plavanje osebno nič ne pomenita. A tudi ko bi tehnika in plavanje zame pomenila ogromno, imata oba v za vse ljudi veljavni vrednostni lestevici svojo točno določeno mesto. Tudi ko bi bil šport zame vse, ne smem njemu na ljubo žrtvovati višjih vrednot: zdravja, stanovskih dolžnosti, poštenja, vere.

Gotovo je, da nosijo stvari že same v sebi ceno, neodvisno od tega, kako jih ocenjujejo ljudje. A kaj je tisto, kar določa ceno stvarem?

Prvo merilo je popolnost stvari. Vsaka stvar je posnemanje najvišjega bitja, absolutne vrednote, Boga. Čim bolj posnema kaka stvar Boga, tem več velja. Bog je duhoven — zato je vse duhovno nad snovnim; Bog je umno bitje — zato je vse umno nad brezumnim; Bog je lep — zato je vse lepo nad nelepim; Bog je svet — zato je vse sveto nad nesvetim.

Čim popolnejša je stvar, višja je njena cena.

Je pa še drugo merilo za to, koliko stvari veljajo. To merilo je človek. Stvari so bile ustvarjene za človeka: za to, da mu pomagajo doseči njegov končni smoter, večno združenje z Bogom. Ker človek živi v času in prestoru, ker je telo in duša, potrebuje marsičesa. Hrana, obleka, knjige, orodje, prevozna sredstva, počitnice, milost: vse to naj

mu pomaga na poti. Kolikor bolj kaka stvar pomaga človeku na poti, da bo svoj cilj dosegel, toliko več je vredna.

V stvarih samih je torej njih vrednost, veljavna za vse ljudi. Kolikor popolnejše so stvari same v sebi in kolikor bolj pomagajo človeku na poti do cilja, tem več veljajo.

S tem je pa že odgovorjeno na prvo vprašanje, ali je sploh možen resničen pogled na svet, resnično vrednotenje stvari. Ta pogled in to vrednotenje je možno, ker nam je dana splošno veljavna mera stvari. Vidmar ali sveti Pavel. Le eden od obeh se ne moti: tisti, ki vrednoti stvari po njih pravi ceni.

DRUGO VPRAŠANJE JE: KAKO PRITI DO TEGA RESNIČNEGA POGLEDA NA SVET

Vzemimo, da bi nekdo z vso dobro voljo skušal z bistrim razumom priti do tega, da najde stvarjem njih ceno. Prav gotovo bi marsikaj ocenil pravilno. A kdo bi mu dal gotovost, da je tako, kakor on misli? Kdo bi mu zagotovil, da ne vpliva pri ocenjevanju stvari nanj okolje s svojim mišljenjem ali njegove lastne želje?

Zgodovina uči, da se je človek vselej trudil, da bi prišel do pravega pogleda na svet, a se je tolikokrat motil.

Kako so v helenistični kulturi, ki je bila višja od drugih, mnogi sodili o življenju, beremo v knjigi Modrosti: „Govore napačno sodeč: Po naključju smo nastali, telo postane pepel in duh se razkadi kakor tenak zrak. Uživajmo pričujoče dobrine, postrežimo si s sijajnim vinom in dišečimi mazili... povsod puščajmo znamenja svojega veselja; zakaj to je naš delež in to naša usoda.“

Kaj so si postavili za najvišjo vrednoto, pove sveti Pavel v pismu Rimljanom:

nom: „Postali so prazni v svojih mislih in je otemnelo njih nespametno srce. Imenovali so se modre, pa so se poneumili in so zamenjali veličastvo neminljivega Boga s podobo, slično minljivemu človeku in pticam in četveronožcem in plazivcem“ (1, 21).

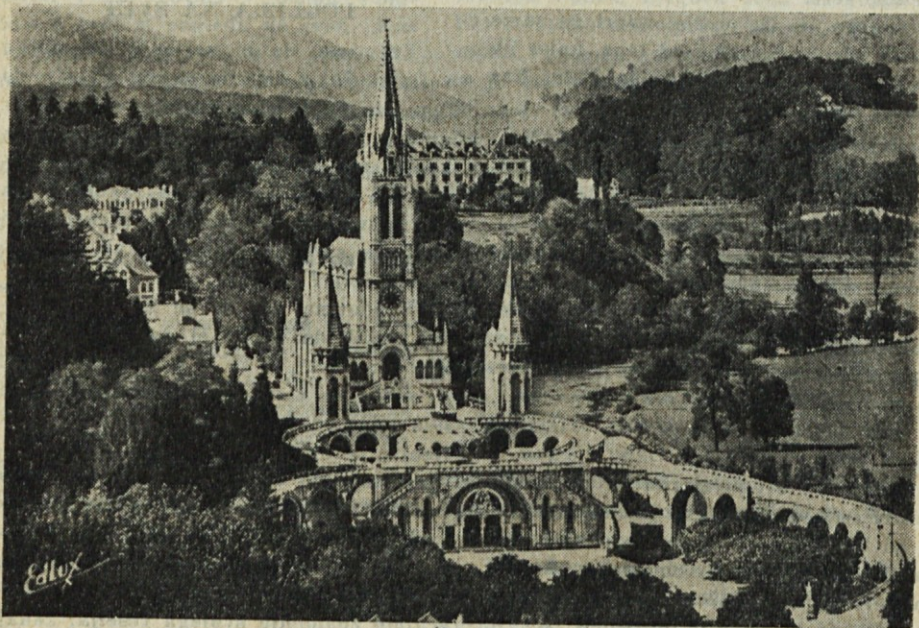
Iz zgodovine vemo, kako so se zmotili o božji oblasti in plačilu in kazni po smrti, o človekovi svobodi in vrednosti, nesmrtnosti duše in nje čistosti, zaničevali so ročno delo, hvalili samomor in sužnost, iskali kruha in iger in vojske.

Sicer je pa moderni čas dosti zgovoren. Človek je zavrgel osebnega Bo-

ga ustvaril si je lastne bogove: tehniko, snov, silo, denar, oblast, šport, filmske zvezde... Papež Pij XII. pravi, da je ena največjih kriz sedanjega človeka prav v tem, da je izgubil ravnotežje med stvarmi: prevrnil je vrednostno lestvico.

Človek sam pri ocenjevanju stvari doživi polom. Luč njegovega razuma je preskromna, po izvirnem grehu zatemnjena, tolikokrat pod vplivom željnega srca, ki je prav tako nagnjeno v greh.

Tu vstopi luč božjega razodetja. Bog sam govori človeku po prerokih in očakih, po svojem Sinu in apostolih,

Lurd je tisti kraj, kjer so nebesa potrdila in še potrjujejo resničnost božjega sveta. Ta svet je največja dobrina in zato vreden vsega našega prizadevanja

kasneje po namestnikih božjega Sina in apostolov. Odpremo božje knjige in za marsikatero stvar je izrecno rečeno, koliko velja, za druge so dane osnove za pravilno ocenjevanje.

Vzamemo v roko npr. Sirahovo knjigo in beremo, koliko velja zdravje: nobeno bogastvo ni čez zdravje telesa. — Vzgoja otrok: Kdor svojega sina pomehkuži, si mora lastne rane obvezovati. — Delo: Lenuh je podoben kupu gnoja; vsak, ki se ga dotakne, si obriše roko. — Zlato: Kdor ljubi zlato, ne ostane brez krivde; in kdor se poganja za denar pade v greh. — Vino: poživiljajoče je vino za človeka, če ga zmereno pije.

Pa vzemimo evangelije, posebno razodetje. Koliko velja duša: kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi? — Kreposti: blagor ubogim v duhu... krotkim... žalostnim... lačnim in žejnim pravice... usmiljenim, čistim, mirotvorcem, preganjanim zaradi pravice zakaj njih je nebeško kraljestvo. — Nebeško kraljestvo: je podobno zakladu, skritemu v nji, ki ga je človek našel in skrtil; in od veselja nad njim gre in proda vse, kar ima, ter kupi tisto njivo. — Zakladi: ne nabirajte si zakladov na zemlji, kjer jih uničita molj in rja in kjer tatje kopljejo in kradejo; nabirajte si marveč zakladov v nebesih, kjer jih ne uničuje ne molj ne rja, in kjer tatje ne kopljejo in ne kradejo.

Tako bi lahko prebirali knjigo za knjigo svetega pisma, skoro za vsako stvar bi našli njeno ceno. Zanimivo je, kako povsem drugačno je božje ocenjevanje stvari od človeškega.

Ta božja luč nam da dvoje spoznanj:

Najprej nam pove pravo ceno stvari, ki jih sicer vsi poznamo. Vsak člo-

vek pozna denar, zabavo, delo, prijateljstvo, orodje, sočloveka, naravo. A pravo ceno teh stvari pozna le, kdor je prišel v stik z božjo lučjo. — Neka odaja argentinske televizije se imenuje „Dimensión desconocida“ — nepoznana dimenzija. Izraz nam pride tu kakor nalašč: Prav ta božja cena stvari je tista nepoznana dimenzija, za katero ne vedo, kateri niso spoznali božjega razodetja. Stvari gledajo in cenijo le v njih naravni vrednosti in mogoče niti ne vedo, da imajo iste stvari v očeh Njega, ki jih je naredil, povsem drugo ceno.

Dalje pa nam božja luč razodetja odpre povsem nove svetove nadnaravnega življenja, to je tistega, kjer je prav človekova veličina. Kaj vedo, kateri ne poznajo svetega pisma o duši in milosti, o božji Previdnosti in ljubezni, o Kristusu in njegovem odrešilnem delu, o posvečevanju Svetega Duha in bivanju presvete Trojice v duši, o angelih in usodi po smrti, o božjem izvoru in božji moči Kristusove Cerkve, o spovedi in Evharistiji in njenem pomenu za vsakdanje življenje?

Kakor okrnjen pogled na svet imajo, kateri so ostali brez božjega razodetja. Nujno se motijo. Preprost otrok v zadnji gorski vasi, ki se je učil katekizem, je mnogo modrejši v svojem pogledu na svet kot prvi učenjak, ki ni prišel v stik z božjim razodetjem.

Od mladosti smo navajeni na ta božji pogled na svet, zato se niti ne zavedamo, kako odličen dar je. Brez njega bi bili, kakor ladja brez krmila, ki ne ve ne kod ne kam; kakor slepci, ki sicer dojemajo svet z drugimi čuti, a za ktere mnogo na svetu ne obstoja: barve, oblike, luč; kakor popotnik ponoči brez luči, ko tava in tava in ne ve, kje

bo končal. Kako zelo moramo biti hvaležni Bogu za njegovo razodetje.

Na vprašanje, kako priti do resničnega pogleda na svet, odgovarjamo:

Če si prilastimo tiste poglede na svet, kot jih ima Stvarnik, smo prišli do resničnega pogleda nanj. Stvarnik je namreč vsaki stvari, ko jo je naredil, določil tudi njeno mesto v stvarstvu, njen namen, njeno ceno. V razodetju nam je povedal, koliko ceni posamezne stvari. Z branjem in premišljevanjem svetega pisma bi si morali osvojiti božje poglede, kakor so to delali svetniki, ki so vse precenjevali z božjimi merili.

Sveti Pavel se ni motil, ko je bil za spoznanje Kristusa pripravljen zavreči vse drugo.

TRETJE VPRAŠANJE PA JE: KAKŠEN POMEN ZA ŽIVLJENJE IMA RESNIČNO GLEDANJE SVETA?

V vojni mora imeti poveljnik pred bitko popoln pregled nad svojimi četami, njih orožjem, številom, razpoloženjem, poznati mora do potankosti ozemlje, kjer bo bitka, imeti mora poročila o nasprotnikovih četah in orožju in po možnosti izdelati načrt za uspešen boj.

Če hoče v tovarni ravnatelj izboljšati produkcijo, odpraviti nepotrebno osebje, delavni čas čim bolj izrabiti, narediti z eno besedo tovarno kar najbolj uspešno, mora najprej poznati natančno vse delovanje tovarne. Šele na tej osnovi bo mogoče storiti kaj učinkovitega.

Kakor v vojski poveljnik in kakor v tovarni ravnatelj, tako je razum pri človeku. Razum gleda stvari, jih vrednoti in daje volji snov za njene ukaze. Volja je mrtva sila. Če razum ne bo prav vrednotil stvari, volja ne bo mogla prav

ukazovati in vse človekovo življenje bo šlo v napačno smer. Če bo razum gledal stvari pravilno, jih cenil po njih resnični vrednosti, bo mogel dajati volji prave smernice za delovanje. Če bo pogled na svet jasen, bo vplival na voljo, da se bo ravnala po njem.

Ko so pred časom Amerikanci poslali okrog zemlje Johna Glenna, jim je čestital tudi sv. oče. Zanimivo je, da jim je bolj kot k uspehu čestital k temu, da so čakali toliko časa in so hoteli biti, kolikor je to zaviselo od njih, gotovi, da ne bodo uničili Glennovega življenja.

To spoštovanje do življenja je tisto, kar narekuje, da stvari vrednotimo prav, kajti od vrednotenja je odvisno življenje. In ne gre le za ohranitev telesnega življenja kakor pri Glennu: gre za ohranitev naravnega in nadnaravnega in končno življenja v večnosti. Kdor je pri dvanajstih letih spoznal da ni Boga — kako bo prav orientiran v življenju? In brez prave orientacije ni dosege cilja. Kdor pa cilja ne doseže, kaj mu pomaga vse knjige in vsi naslovi, vsi užitki in vsa slava, ves denar in vse ugodje? Da, kaj mu pomaga ves svet, če si ga pridobi?

Naša narodna skupina živi v okolju, ki ima približno tak pogled na svet kakor v začetku omenjeni Vidmar. Naše družine so raztresene med poganskimi takajšnjimi družinami kakor drobni otočki sredi oceana. Z vseh strani pljuska vanje življenje brez Boga, tako da z grozo gledamo, kako se nekateri otočki pogrezajo in spajajo z oceanom v maso brez duše, brez Boga, zato brez upanja za večnost.

Vemo, da je narodnost vrednota, od Boga dana, v tuji deželi nosilka tudi nravnih in nadnaravnih vrednot, vemo

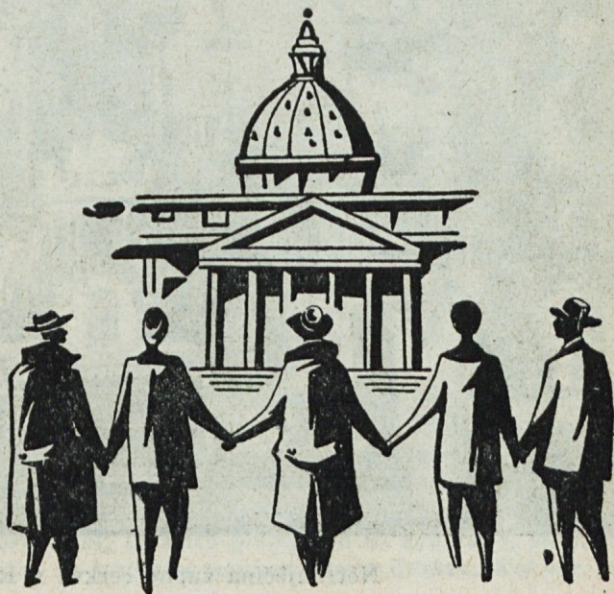
pa tudi, kako težko jo je vzdrževati. Ponekod so starši to vrednoto pred otroki zatajili — govori se samo po tuje in celo opravičuje tako početje: otroci ne smejo dobiti manjvrednostnega kompleksa.

Okolje, v katerem naša mladina študira in dela, je npravno izkvarjeno. Ni mogoče preprečiti stika mladine s tem okoljem, ker ni je mogoče vzgajati v toplih gredah. A spet je premalo vzgajati mladino tako kot doma, kjer je cesta vzgajala in ne kvarila kakor tukaj. Treba se je zavesti pomena npravnih dobrin, pa povsod vse storiti, da se ohranijo.

Zdi se, da hočejo nekateri reševati slovenstvo po slovenskih prosvetnih domovih s plesom in zabavo. Tudi zabava je vrednota in ima svoj smisel, a prav ta smisel je treba odkriti in storiti vse, da ne bo zabava prerasla in zadušila višjih vrednot.

Skratka: Treba je preurediti vrednote. Treba je ustaviti umiranje. Treba preprečiti potop. Pregledati je treba našo narodno skupino pod vsemi vidiki, ugotoviti, kaj je treba odpraviti, kaj vpeljati, kaj izboljšati, kaj okrniti. Vsaki stvari je treba dati mesto, ki ji gre. Na vse naše življenje naj posije luč pravega pogleda na svet. V svetlobi božjih načel bomo pretehtali vse smeri našega življenja in delovanja in potem šli na delo za temeljito obnovo vsega: z molitvijo in žrtvijo, s tiskom in razgovori, z osebnim vplivom in posredovanji, brez ozira na levo in desno, kljub možnim posmehom in natolcevanju. Gre za velike stvari. Spoštovanje reda, ki ga je Stvarnik določil je edino poročstvo za zdrav razvoj narodne skupine. Prevrnitev vrednot pomeni gotovo smrt. Ta pomen ima resnični pogled na svet: zagotoviti vsej naši skupnosti zdrav razvoj.

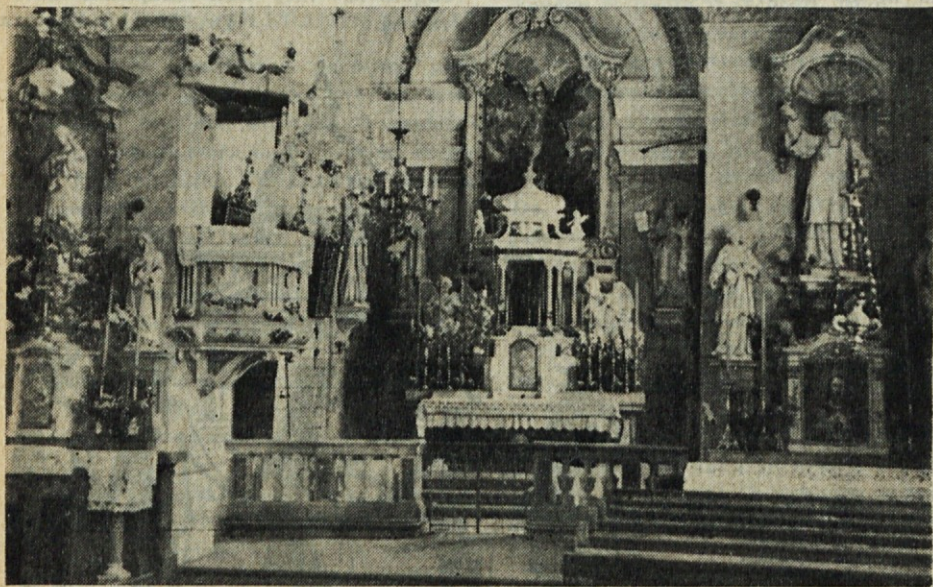
Dr. Branko Rozman

Luč božjega razodetja,
ki ga ima v posesti
Kristusova Cerkev,
nam odpre povsem
nove svetove
nadnaravnega življenja

Škofje Jugoslavije pri Pavlu VI.

Kakor ste že slišali, je sveti oče sprejel jugoslovanske škofove v skupni avdijenci v sredo 27. novembra ob 8. uri zvečer. Enako sprejema ob času cerkvenega zbora sveti oče tudi škofove drugih narodnosti, le v skupinah. Pred nami so bili na pr. v avdijenci škofje iz Anglije in Škotske, nad 80 po številu. Pozna ura avdijence priča, kako silno je sveti oče zaposlen. Dela skorajda noč in dan. Zadovolji se le z nekaj urami počitka. — Sveti oče nas je izredno ljubezljivo sprejel. Zagrebški nadškof, prevzvišeni dr. Šeper je vsakega posebej predstavil svetemu očetu. Nato je prečital spomenico v latinskem jeziku. V njej je zagotovil neomejeno zvestobo škofov, duhovnikov in katoliških vernikov Jugoslavije svetemu očetu in Cerkvi. Ob koncu je prosil v imenu vseh škofov, da bi se nadaljeval postopek kanonizacije bl. Nikolaja Tavelića — hrvatskega mučenca — po izredni poti. Nato je opozoril na postopek za beatifikacijo b. sl. Slomška s sledečimi besedami: „Vaši Svetosti želimo tudi sporočiti, da je dovršen škofijski postopek za beatifikacijo b. sl. Slomška, lavantinskega škofa v Mariboru, ki ga moramo prištevati med prvoborce gibanja za edinstvo kristjanov. On je namreč ustanovil

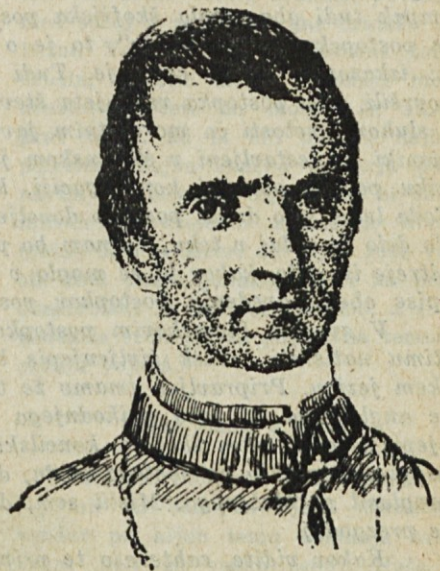

Notranjščina župne cerkve v Rovtah

leta 1851. bratovščino sv. Círla in Metoda za zedinjenje vzhodnih ločenih kristjanov. Bratovščina se je na čudovit način razširila. Akti tega postopka so deloma že izročeni sv. kongregaciji obredov". — Po končanem pozdravu zagrebškega nadškofa je sveti oče odgovoril najprej v latinskem jeziku, nato je govoril v italijanščini, nazadnje pa še v francoščini. Izrazil je svoje veselje nad delovanjem katoliške Cerkve v Jugoslaviji, nad zvestobo duhovnikov in vernikov ter izrazil dobre želje za prihodnost. Končno je dejal, da bo v zadevi obeh postopkov za Tavelića in Slomška storil, kar bo mogoče. Pred slovesom se je po domače, očetovsko razgovarjal z nami, posebej s skopljanskim škofom mons. Čedakom, katerega škofija je bila zaradi nedavnega potresa tako težko prizadeta. Ob pol devetih smo se končno poslovili od skupnega očeta.

Škofje Jugoslavije

Mariborski
škof
o
Slomškovem
postopku

Prvi del postopka, ki obsega zbiranje spisov b. sl., je bil lani izročen sveti kongregaciji, kakor že veste. Te spise morajo najprej pregledati bogoslovni izvedenci, ki jih določi obredna kongregacija. Imenujejo se cenzorji. Spise morata pregledati vsaj dva cenzorja, popolnoma neodvisno drug od drugega in ne da bi vedela drug za drugega. Preiskava spisov je strogo tajna in zaupna. Če je spisov mnogo, kakor je to v našem primeru, more kongregacija določiti več cenzorjev, ki spise pregledajo in ugotovijo, ali je v njih vse v skladu z verskim in nravnim naukom svete Cerkve. Kolikor je

bilo mogoče izvedeti, se je ocenjevanje spisov že pričelo. Ker je v Rimu mnogo slovenskih duhovnikov, ki so za to delo usposobljeni — biti morajo doktorji bogoslovja —, upamo, da ocenjevanje spisov ne bo trajalo predolgo.

Dne 29. oktobra smo imeli jugoslovanski škofje sestanek v zvezi z delom cerkvenega zbora. Ob tej priliki sem prosil škofo, da bi podpisali prošnjo, naslovljeno na svetega očeta, da bi se čimprej pričel apostolski postopek za beatifikacijo b. sl. Slomška. — Ocenjevanje spisov, ki sem ga prej omenil, še namreč ne spada k postopku, to je šele priprava ali uvod v postopek. — Škofje so moji prošnji radevolje ustregli. V prošnji je na kratko označen pomen b. sl. Slomška — apostola cerkvene edinosti — za vesoljno Cerkev. To prošnjo, ki so jo podpisali vsi v Rimu navzoči jugoslovanski škofje, smo nameravali izročiti svetemu očetu ob priliki skupne avdiience. Toda tega zaenkrat nismo storili, ker bi bilo še prezgodaj. Apostolski postopek se more namreč pričeti šele potem, ko bodo pregledani nele spisi, ampak tudi oba ostala škofijska postopka, to je postopek o sluhu svetosti in postopek „de non cultu“, to je o tem, da se božjemu služabniku doslej ni izkazovalo javno češčenje. Tudi ta dva postopka smo v Mariboru že dovršili. Oba postopka vsebujeta številne zapisnike o zaslišanju prič v zvezi s sluhom svetosti in morebitnim javnim češčenjem božjega služabnika. Zapisniki so sestavljeni v slovenskem jeziku. Po predpisih se morajo v izvirniku poslati obredni kongregaciji, ki poskrbi za prevod v latinski jezik. Toda letos smo dobili posebno dovoljenje, da smemo prevod pripraviti doma. To delo je sedaj v teku. To nam bo prihranilo mnogo izdatkov in se bo tudi hitreje izvršilo, kakor bi se moglo v Rimu. Ko bo prevod končan, bomo vse spise obeh navedenih postopkov poslali sveti obredni kongregaciji.

V zvezi s Slomškovim postopkom moram še omeniti, da smo dali v Rimu natisniti kratek življenjepis božjega služabnika Slomška v italijanskem jeziku. Pripravljen imamo že tudi francoski prevod in oskrbeli bomo še angleškega. V teku prihodnjega koncilskega zasedanja bomo ta življenjepis izročili vsem škofom, koncilskim očetom. Priložili bomo vabilo, da bi podpisali prošnjo na svetega očeta, da bi se velik apostol cerkvene edinosti proglasil za blaženega. Mislil sem, da bomo mogli storiti to že letos, a je še prezgodaj.

Kakor vidite, zahtevajo te priprave mnogo dela in žrtev. Vse to delo opravlja z veliko vnemo in požrtvovalnostjo postulator ali pospeševatelj Slomškovega procesa, g. dr. Franc Šegula, ki se mu na tem mestu iskreno zahvaljujem za veliko vnemo in požrtvovalnost, v prizadevanju, da bi pomagal Slomšku do časti oltarja.

Tako stoji torej sedaj zadeva Slomškovega procesa. Še eno vest naj vam v tej zvezi povem. G. postulator dr. Šegula je nedavno prejel iz Amerike in sicer iz ZDA in Argentine poročilo o dveh nenavadnih ozdravljenjih, ki sta se izvršili na priprošnjo Slomška. Upam, da bo mogoče oba primera predložiti sveti obredni kongregaciji v preiskavo, kar bi moglo potek postopka pri sveti stolici znatno pospešiti.

VOJNA IN MORALA

Krščanski moralni nauk o vojni je povedan v naslednjih dveh načelih: 1. Vojna oborožen spopad dveh ali več držav med seboj — je vedno velika nesreča za človeštvo in jo je zato treba z vsemi moralno dovoljenimi sredstvi skušati preprečiti. — 2. Vendar pa je vojna kljub temu v skrajnem primeru in pod določenimi pogoji lahko moralno dovoljeno sredstvo obrambe.

Vojna — nesreča za človeštvo

Da je vojna velika nesreča, ker povzroči toliko materialne in duhovne škode, ljudem zlasti 20. stoletja ni treba šele dokazovati. Kakšno razdejanje sta npr. povzročili že dve zadnji svetovni vojni, ki sta mnogim še v živem osebnem spominu. Samo druga svetovna vojna je zahtevala več deset milijonov človeških življenj, ne upoštevajoč velikega števila vojnih pohabljenecv, ki na lastnem telesu nosijo žalostne posledice vojnih grozot. Hkrati uniči vojna strahotne količine tvarnih dobrin. Kar je narod desetletja ali pa morda kar cela stoletja z delom in žrtvami ustvarjal, mu vojna v kratkem času uniči. Usodnejše, čeprav na prvi pogled manj vidno, pa je razdejanje in škoda, ki jo vojna povzroči na duhovnem polju. Odtuja narode in posameznike med seboj; odtujenje, ki se pogosto izrodi v pravo

sovraštvo, ki nato prehaja iz roda v rod. Tako se razkraja človeška skupnost, ki bi po božji zamisli morala tvoriti eno samo veliko družino, povezano med seboj z vezmi iskrene bratske ljubezni. Vojna nadalje prizadene toliko družin, katerim iztrga zakonske može, družinske očete in morda še sinove prav tedaj, ko bi bili družini najbolj potrebni. Vojna končno ustvarja plodna tla za zločinske izgrede, ki bi bili v mirnih in urejenih razmerah komaj možni. Res je sicer, da vojne rode večsih tudi prave junake, zlasti na polju domovinske in bratske ljubezni, a ti so vendarle redki svetli pojavi na temnem ozadju vojská.

Dve zmoti o vojni

Krščanski moralni nauk oznanja torej mir in dela za njega ohranitev, vendar pa kljub temu odklanja takozvani „mir za vsako ceno“. Hoče in priznava le pravičen mir, ki temelji na medsebojnem priznanju in spoštovanju pravic. Če se zatorej zgodi, da se kakšnemu narodu krivično teptajo življenjsko važne pravice, naj bo materialnega ali pa moralnega reda, tedaj ta narod sme seči po orožju, potem ko je prej poskusil po mirni poti doseči pravično zadoščenje. Vojna torej po krščanskem nauku ni nekaj notranje in

po svoji naravi slabega in zato v vsakem primeru nedovoljenega. Uči marveč, da mora biti vojna v določenih okoliščinah dovoljena, ko ima teptani narod pravico in redno celo dolžnost seči po tem skrajnem sredstvu obrambe.

S tem krščanstvo zavrača dve zmoti o vojni. Prva je militarizem — sistem ki hoče z vojno zadostiti svojim zločinskim ambicijam in pohlepu po tujem. Militarizem so sprejeli v svoj program današnji totalitarni režimi. Jasno je, da je takšno naziranje o vojni zmotno in zločinsko, ker nasprotuje tako naravnemu pravu kot evangeljskemu nauku.

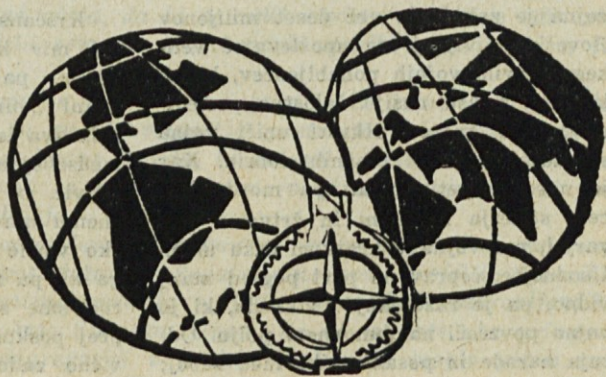
Če je militarizem zmeta in zlo, bi se na prvi pogled zdelo, da bo torej antimilitarizem, ki proglašča vsako vojno za nedovoljeno, pravi nauk. Vendar je tudi antimilitarizem zmeta. Po besedi antimilitarizem je ravno nasprotje militarizma, v resnici pa z njim vred ogroža mir. Ne loči namreč med vojno in vojno, med pravično vojno, katere namen je braniti pravico in tako pravi, resnični mir ter med vojno, ki služi

zločinskemu pohlepu. Istoveti resnične domoljube, ki za ceno svojega življenja branijo svete pravice svojega naroda, z zločinskimi zavojevalci, ki jih žene na boj le želja po oblasti ali po tujem bogastvu. Antimilitarizem — zavestno ali nezavestno — pomaga, da pride do krivične vojne. Kdor namreč po krivici napadeni državi govori „ne smeš se braniti“, ta že s tem samim vzpodbuja napadalca k vojni.

Antimilitarizem se rad skriva za lepo zveneče ime „pacifizma“, ki po besedi pomeni prizadevanje za mir. Toda pacifizem hoče mir za vsako ceno, tudi za ceno najbolj osnovnih in neodpovedljivih pravic — je torej na dnu pravo izdajalsko zadržanje. Krinke pacifizma se dandanes poslužuje tudi sovjetsko-komunistični blok, z namenom, da bi uspaval svoje nasprotnike.

Pravi nauk o vojni

Katoliški nauk o vojni je prvi sistematično podal že sv. Avguštin v 4. stoletju, dokončno obliko pa so mu dali

Tudi danes
divjajo po svetu
vojske in revolucije

katoliški teologi 16. stoletja. Ta nauk lahko povzamemo v naslednje ugotovitve:

1. Kot že rečeno, je vojna kot uporaba fizične sile, po svoji naravi nekaj moralno neopredeljenega, to se pravi ne dobrega ne slabega. Moralno dobra ali slaba in zatorej dovoljena ali nedovoljena postane vojna šele odvisno od namena, ki ga hoče doseči. Če bo ta namen pravičen in zadostno utemeljen, bo vojna nekaj dobrega in dovoljenega, sicer bo pa slaba in nedopustna.

2. Edini zadostni razlog, zaradi katerega sme kaka država stopiti v vojno, je podan tedaj, kadar ji je bila storjena težka krivica, v njenih živlensko važnih pravicah ali dobrinah. Poleg zadostnega razloga pa morajo biti izpolnjeni še nekateri drugi pogoji, če naj bo vojna dopustna. O njih pozneje! Ta pravica naroda do vojne, bodisi da gre za obrambo (ko se krivično napadena država brani pred sovražnikom, ki jo je že napadel) ali pa za napadalno (ko nedolžni narod skuša z orožjem zopet pridobiti poteptano pravico) temelji na samem naravnem pravu. Bog-Stvarnik namreč ni mogel pustiti naših pravic brezbrambnih, zato je silobran tako posameznika kot naroda moralno upravičen. Brez te pravice do silobrana bi bile človeške pravice izpostavljene samovolji brezvestnežev.

Katere so konkretno takšne za narodno življenje bistveno važne pravice, za katerih obrambo sme narod v vojno, ni vedno lahko odločiti. Največkrat bo moral sodbo podati zdrav moralni čut ob upoštevanju okoliščin. Zlasti bo morala odgovorna oblast upoštevati, v kakšnem sorazmerju je škoda, ki jo bo predvidoma povzročila vojna, s pra-

vico, ki se z vojno hoče braniti. Z vso gotovostjo predvideti velikost te škode je nemogoče, vendar to dejstvo ni razlog, da ne bi bila vlada dolžna presoditi vsaj približno posledice svoje oborožene intervencije. In če bi se predvidelo, da bo povzročena škoda močno preseгла pomembnost branjene pravice, potem bi bila vojna nedovoljena.

3. Poleg zadostnega razloga za vojno, morajo biti za nje dovoljenost izpolnjeni še nekateri drugi pogoji, kot je bilo rečeno. Prvi teh pogojev je, da mora biti vojna zadnje sredstvo, po katerem seže prizadeta država. Izčrpati je torej treba prej vsa mirna sredstva, ki dajejo vsaj malo upanja na uspeh. Med takšna sredstva spadajo danes npr. mednarodna razsodišča, medsebojni prijateljski razgovori, odpoved majhnim za življenje in čast naroda nepomembnim pravicam ipd. Le če vsa ta sredstva odpovedo, potem bi bila upravičena uporaba oborožene sile. Drugi pogoj pa je, da ni nad sprtima državama nobene višje, mednarodne in nadnarodne oblasti, ki bi mogla z obvezno močjo spor razsoditi in krivca po potrebi tudi kaznovati. Vse kaže, da se bližamo štadiju, ko bo svet imel takšno oblast, da bodo morale vse države pred njeno razsodišče. Resni napor narodov v tej smeri kažejo, da se svet zaveda nujnosti takšne oblasti, če naj človeštvo ne bo žrtev atomskega spopada. Cerkev je te napore zlasti po zadnjih dveh papežih, Piju XII. in Janezu XXIII. z neprestanimi pozivi in predlogi učinkovito podprla. Dokler pa takšne učinkovite svetovne oblasti ni, pravice do oborožene silobrana nobeni državi načelno ne moremo odrekati. Še več! Ne le pravice, načelno ima prizadeta država celo

dolžnost, da se brani. Je namreč kot očetna posest, ki jo mora rod predajati rodu — neokrnjeno in z lastnim delom celó olepšano in obogateno. Pregrešil bi se rod, ki bi iz vnemarnosti ali strahopetnosti zapravljal domovinsko dediščino, do katere imajo pravico bodoči rodovi. Krščanska krepost domovinske ljubezni zahteva, da smo pripravljeni braniti domovino tudi za ceno lastnega življenja.

Atomska vojna

Vse do sedaj povedano velja za vsako vojno. Vendar pa strahovite posledice, ki bi jih moderni atomski spopad imel ne le za vojskujoča se naroda, temveč tudi za druge, problemu vojne dajejo povsem novo ostrino. Uničevalna vojna atomskega orožja se je v prime-

ru s tradicionalnim tako zelo povečala, da ob globalnem atomskem spopadu lahko pride do uničenja celotnega človeštva. Nevarnost tega orožja povečuje še okoliščina, da je njega učinkovanje možno kontrolirati do neke določene mere. Poleg tega pa ima atomsko orožje v obliki izžarevanja lahko težke posledice za bodoče, še nerojene rodove. Vprašanje je torej, ali more biti atomska vojna še v kakšnem primeru moralno dopustna.

Najprej povejmo znova, da za moralno presojo atomske vojne veljajo ista načela in isti pogoji kot za tradicionalne vojne. Če bomo torej prišli do drugačnih zaključkov, to ne bo zato, ker bi se načelno stališče do vojne spremenilo, temveč ker so se bistveno spremenile okoliščine. Po tej uvodni opombi lahko postavimo pravilo, da bi bodoča atomska vojna, takšna kot jo danes moremo predvidevati, bila nedovoljena. Zakaj? Zlasti iz dveh razlogov.

Vojna mora biti najprej, kot je bilo zgoraj rečeno, zadnje še preostalo sredstvo v rokah suverene države, potem ko so bila brezuspešno uporabljena vsa druga sredstva. Danes lahko rečemo, da suverenost posameznih držav ne sega več tako daleč, da bi smela odločati o tem, ali naj začne atomsko vojno ali ne. Razlog je v tem, ker bi takšna vojna imela uničujoče posledice ne le za vojskujoči se državi, temveč lahko pomeni katastrofo za ves svet. Če sta se pred 100 leti sprla dva rodova v Afriki, to ni imelo nobenih resnih posledic za Evropo, še manj za druge kontinente. Danes se je položaj bistveno spremenil. Vsak še tako majhen spopad kaže na svetli lahko zaneti svetovni požar in tako pomeni dokončno katastrofo člo-

veštva. Svet je danes drugače povezan med seboj kot je bil npr. še pred 50 leti; velesile so ljubosumne na vsako spremembo v ravnotežju sil in se lahko hitro čutijo ogrožane v svojem obstoju. Zato je treba danes brez pomišljanja spremeniti nauk o suverenosti držav, posebej še glede uporabe atomskega orožja. Danes noben narod ne sme delati kar bi hotel. Če je imela do atomske dobe posamezna država še pravico odločati o vojni in miru, ji moramo danes to pravico odreči. Mednarodni spori morajo danes pred mednarodne organizacije, četudi te še nimajo pravne, temveč samo moralno moč.

Današnja, atomska vojna, pa bi bila nedovoljena še iz drugega razloga. Med vojno in pravico, ki se z vojno brani — smo rekli — mora biti neko pravo sorazmerje. Važnost pravice mora biti takšna, da upraviči razdejanje, ki ga bo vojna predvidoma povzročila. Ali pa je upoštevalje uničevalno moč atomskega orožja sploh še kakšna dobrina tako velika in pomembna za kakšen narod, da bi zaradi nje smel začeti atomsko vojno?

Najprej se zdi, da smemo reči, da noben materialni interes ni tako pomemben, da bi mogel upravičiti atomsko vojno. Ne petrolej, ne premog, ne kolonije, ne trgovina, ne svoboda morja, ne povračilo dolgov in nič podobnega. Če narod nima drugega sredstva, da pride do svojih pravic, kot atomsko vojno, se bo moral vdati v svojo usodo in sprejeti krivico. Dokler ne bo neke svetovne oblasti, bodo veliki narodi vedno znova podlegli skušnjavi, da bodo vsiljevali svojo voljo majhnim in se bodo ti brez možnosti obrambe njih volji morali ukloniti.

So pa še druge dobrine in vrednote, ki neskončno presegajo vse materialne interese. Dobrine in vrednote, ki tvorijo človeško osebnost in ki se jim človek ne sme in ne more odpovedati. Če bi torej kakšen narod hotel zaslužniti drug narod in poteptati te najbolj svete in nedotakljive osebne pravice, zlasti svobodo vere ter vesti, tedaj bo vojna pravica in dolžnost, pa naj bi bile posledice še tako katastrofalne, da je le vsaj malo upanja na uspeh. Samo če bi vojna tudi v takšnem primeru bila le tragično in brezkoristno prelivanje krvi in samouničevanje brez vsakega upanja na srečen izid, tedaj bi bilo treba skloniti glavo in sprejeti mučeništvo.

Vojna pa ni le dovoljena, da narod ne pade v takšno nečloveško sužnost, dovoljena je marveč tudi osvobodilna vojna, ki naj ga reši sužnosti, v katero je že padel. So namreč dobrine, ki so več vredne kot samo življenje — dobrine, ki je napad nanje po besedah Pija XII. „zločin in atentat proti veličanstvu Boga, stvarnika in urejevalca sveta.“ Zato isti papež dostavlja: „Če kakšnemu narodu grozi krivičen napad ali pa je že njega žrtev, tedaj tak narod ne sme ostati pasivno brezbrizen, če hoče še misliti in delati krščansko.“

Cerkev želi in dela na tem, da bi ves pošten svet vojni napovedal vojno, da jo tako enkrat za vselej izbrisemo s površja zemlje. To pa bo učinkovito šele takrat mogoče, kadar bodo države prenehale vsaka po svoje obračunavati medsebojne spore in bodo priznale nad seboj neko višjo svetovno pravno oblast, kateri se bodo v primeru mednarodnih trenj brezpogojno pokoravale.

Alojzij Kukovica S. J.

Skofje Jugoslavije so iz drugega zasedanja vesoljnega zbora poslali svojim vernikom pastirsko pismo, kjer govore o koncilu v Rimu, o potresu v Skopju, o svetih bratih in o obnovi v posvečenju

IZ RIMA SO SE OGLASILI

Bratje duhovniki, predragi verniki!

Naj se vam oglasimo z drugega zasedanja II. vaticanskega cerkvenega zbora, ki ga je sklical in začel pokojni papež Janez XXIII. in ga nadaljuje sedanjí papež Pavel VI. Tu smo hkrati z okoli 2300 koncilskimi očeti, ki so se na povabilo vrhovnega pastirja Cerkve zbrali v Rimu, da se z njimi skupaj in pod njegovim vodstvom posvetujemo, kako bi v današnjih zmedenih in nevarnih časih okrepili božje kraljestvo na zemlji in dali Kristusovemu nauku nov mik in prepričevalnost.

POROČILO O KONCILU

1. Nismo se zbrali, da spremenimo nauke ali odpravimo zapovedi. Dobro vemo, da „bosta nebo in zemlja prešla“, Kristusove besede pa ne bodo prešle (Lk 21, 23). Zmeraj se spominjamo opomina božjega Učitelja: „Ne mislite, da sem prišel razvezovat postavo ali preroke; ne razvezovat, marveč dopolnit sem jih prišel. Kajti resnično vam povem: dokler ne preide nebo in zemlja, ne bo prešla ne ena črka ali ena pikica od postave, dokler se vse ne zgodi. Kdor bo torej kršil katero teh najmanjših zapovedi in bo tako ljudi učil, bo najmanjši v nebeškem kraljestvu. Kdor pa jih bo spolnjeval in učil, bo velik v nebeškem kraljestvu“ (Mt 5, 17—19).

Nismo prišli na vesoljni cerkveni zbor

zato, da spremenimo v Cerkvi to, kar je božje, marveč zato, da spopolnimo v njej to, kar je božje, marveč zato, da zbor zato, da spremenimo v Cerkvi spopolnimo v njej to, kar je človeško, vlake in skorje preteklih stoletij, prilagojene zahtevam novega časa v načinu podajanja, mogle močnejše in globlje seči v dušo sodobnega človeka in bi tako oblikovale novi svet in „novega človeka, ustvarjenega po božji podobi, v resnični pravičnosti in svetosti“ (Ef 4, 24).

Ni naloga vesoljnega cerkvenega zbora, da podira v Cerkvi vse, kar so prejšnja stoletja postavila, ali da zanaša duha revolucije v kraljestvo Svetega Duha, kraljestvo miru in ljubezni. Naša naloga je v tem, da previdno in trezno odpravimo iz življenja Cerkve tisto, in samo tisto, kar so vanjo zanesli ljudje, pa danes zaradi spremenjenih časovnih razmer in duha ni več uporabno in koristno. To so torej stvari, ki zadevajo samo zunanje in nebištvene uredbe Cerkve: njene navade, disciplinski predpisi, jezik, ki ga uporablja pri svojih obredih in delitvi zakramentov, cerkveni uradi, ustanove ipd. To ne spada k razodetemu nauku in božjemu v Cerkvi, zato se lahko spremeni, kadar je potrebno. To se ni zgodilo samo enkrat v zgodovini, pa je vendar Cerkev ostala to, kar je bila in kar po Kristusovi zamisli mora biti:

svetilnik in trdnjava resnice, mesto na gori in luč na svetilniku.

To, vidite, dragi verniki, je v glavnem naša naloga. Da — daleč od vsake nezdrave želje po novotarijah — uvedemo v Cerkev tiste spremembe, ki jih terjajo novi časi, ne da bi se pri tem dotikali tega, kar je v Cerkvi božje in večno. Tako torej delamo kakor modri gospodar v evangeliju, „ki pri naša iz svojega zaklada novo in staro“ (Mt 13, 52).

To ni lahka naloga. Treba bo dolgo delati in o vsem tem veliko razmišljati. Zato II. vatikanski cerkveni zbor s tem zasedanjem prav gotovo ne bo še končan. Vsem koncilskim očetom bo torej treba še veliko razsvetljenja in pomoči Svetega Duha, tudi nam, kajpak, Vi, dragi sobratje in predragi verniki, nam boste pa izmolili te božje darove s svojo molitvijo, svojim pokorjenjem in dobrimi deli.

POTRES V SKOPJU

2. Ko vam to pišemo, je še ves svet in še posebej naša javnost doma pod vtisom strašnega potresa, ki je 26. julija 1963 popolnoma uničil Skopje, prestolnico republike Makedonije. To strašno razdejanje je pretreslo ves svet in povsod zbudilo živo sočutje s prizadetim mestom in prebivalci. Iz vseh katoliških krajev so škofje z verniki vred izrekli sočutje in poslali gmotno pomoč razdrtemu mestu. Tudi mi jugoslovanski škofje smo v svojih škofijskih glasilih storili to ob tako hudi nesreči, ker jo imamo za skupno nesrečo vse države. Svojim vernikom smo tudi naročili, naj z molitvijo in denarnimi darovi podpro prizadeto mesto; po svojih razmerah smo tudi sami pomagali.

Obnova Skopja bo še dolgo trajala in terjala mnogo truda in silo gmotnih sredstev. Zato svojim vernikom tudi pri tej priložnosti priporočamo, da radi sodelujejo pri postavljenju novega Skopja. Dela vodijo državne oblasti ali posebni odbori. Hkrati svojim vernikom še posebej priporočamo, da se predvsem spominjajo potreb škofije v Skopju; ta je ob potresu zgubila vse svoje stavbe. Stolnica in župnišče sta popolnoma porušena, škofijski sedež pa hudo poškodovan in neuporaben, prizadeti sta pa tudi dve hiši sester redovnic. Omenjene cerkvene stavbe bo treba na novo sezidati, samo stavba usmiljenih sester v Oktobarski ulici je že popravljena, kakor smo zvedeli. Razume se, da bodo zelo dobrodošli neposredni darovi naših vernikov skopjanskemu škofijskemu ordinariatu, ki ima za zdaj sedež v mestecu Uroševcu, 58 km severno od Skopja; naslov: Biskupski ordinariat, Uroševac, Lenjingradska 50 — Kosmet.

Dela ljubezni do bližnjega, zlasti tistih, ki trpe in so v nesreči, so bila zmeraj na dnevnem redu cerkvene dejavnosti. Ta dela so sama v sebi dobra, zaslužna za večnost, zmožna pa tudi, da utarejo Bogu in Cerkvi nove poti do src in v svet. Zato jih še enkrat toplo priporočamo. Naj vas zmeraj navdihuje in vodi ljubezen, ker je po besedah sv. Pavla „Božja ljubezen izlita v vaša srca po Svetem Duhu, ki nam je bil dan“ (Rim, 5) in po sv. Janezu: „Kdor ostane v ljubezni, ostane v Bogu, in Bog ostane v njem“ (1 Jan 4, 16).

SVETINJE SV. CIRILA IN METODA

3. Bratje duhovniki in predragi verniki! Veseli smo, da vam po omembi te-

Mariborski škof dr. Maksimilijan Držičnik ob svoji šestdesetletnici leta 1963

ga žalostnega dogodka lahko sporočimo tudi veselejše novice.

Najdene so slednjič svetinje slavne- ga apostola slovanskih narodov sv. Ci- rila, ki je umrl v Rimu 14. februarja 869. Po želji njegovega brata Metoda so ga pokopali v cerkvi sv. Klemena, papeža in mučenca; njegove svetinje sta l. 867 namreč sveta brata prinesla s seboj v Rim s polotoka Kerzoneza (današnjega Krjma). Tako so smrtni ostanki sv. Cirila skozi več stoletij mir- no počivali ob svetinjah sv. Klemena v slavni stari baziliki, posvečeni temu rimskemu papežu, četrtemu Petrovemu nasledniku.

To je trajalo do l. 1789. Tedaj so se svetinje sv. Cirila zgubile. V času na- poleonskih vojn je msgr. Lorenzo Ma- ttei, kanonik-komornik lateranske bazi- like, ki je upravljal tudi baziliko sv. Klemena, prenesel svetinje sv. Cirila v svojo družinsko zakladnico. Tu se je kmalu zabrisala sled za njimi. Zdaj so varuhi bazilike sv. Klemena irski domi- nikanci. Med njimi je tudi p. Leonhard Boyle; ta je neutrudno iskal sled za svetinjami, in njemu se moramo za- hvaliti, da so bile slednjič najdene v mestecu Recanati blizu Loreta v pala- či kneginje Antici-Mattei; ta je po krat- kih pogajanjih pristala, da svetinje vr-

ne. Tako so bile svetinje sv. Cirila — nekaj kosti in prahu — v lepem in ganljivem obredu izročene svetemu očetu Pavlu VI. v četrtek 14. novembra 1963 v Sikstinski kapelici. Svetinje je izročil papežu s primernim nagovorom msgr. Andrej Gutka, škof slovaške krvi v ameriški škofiji Gary (ZDA). Papež je svetinje sprejel in rekel, „da jih bo sveta stolica skrbno varovala in jim izkazovala iskreno spoštovanje, ker je navada in slava rimske Cerkve, da zbira in časti ponižni prah in slavne spomine svetih Kristusovih učencev.“

V nedeljo, 17. novembra pa so prenesli svetinje v cerkev sv. Klemena. Po slovesni maši, ki jo je opravil msgr. Ciril Kurtev, škof vzhodno-slovanskega obreda v Sofiji, pri kateri je bil tudi sam sv. oče Pavel VI., je papež podelil vsem prisotnim v cerkvi sv. Klemena blagoslov v staroslovanskem jeziku: „Blagoslovenie Gospodnje na vas, togo blagodatiju i čelovjekoljubijem vseгда, ninje i prisno i vo vjeki vjekov.“ Gospodov blagoslov naj pride na vas z milostjo in človekoljubjem vselej zdaj in na veke vekov.

Pred slovesnostjo pa je papeža pozdravil njegov državni tajnik kardinal Hamlet Cicognani v latinščini. Tajnik se je zares zavzel, da so bile svetinje sv. Cirila vrnjene sveti stolici. Papež je tajniku odgovoril najprej v latinščini, potem je vsem navzočim govoril v italijanščini. Pri sv. maši pa je msgr. Kurtev naslovil na papeža priložnostni govor v francoščini s toplimi besedami zahvale. Nato so bile svetinje prenesene na oltar sv. Cirila in Metoda, ki ga je dal postaviti slavni hrvaški škof Strossmayer, in bile tam shranjene. Med mašo so gojenci salezijanskega semenišča za vzgojo duhovniškega naraščaja z

vzhodno-slovanskim obredom v Zahodni Evropi ob pomoči gojencev iz Russicuma v Rimu zelo spretno peli staroslovenske obredne molitve in staroslovenske himne velikih mojstrov vzhodne cerkvene glasbe.

Tako, vidite, smo doživeli lep in slaven dan. Najdene so svetinje sv. Cirila, očaka in apostola slovanskih narodov. Svet predmet so, dražji od zlata in srebra; odslej bodo skrbno shranjene v baziliki sv. Klemena; od tod bo „ponižni prah svetih Kristusovih učencev“ še glasneje kakor doslej vsemu svetu označeval veličino duhovne dediščine, ki sta jo sveta brata Ciril in Metod prinesla slovanskim narodom. Ta dediščina ne more propasti. Varovali jo bodo rodovi za nami; v njej bodo iskali moči in navdih v burnih časih današnje zgodovine vsi slovanski narodi, ki bi tudi danes radi ostali zvesti krščanstvu in Cerkvi. Ta dediščina bo končno dosegla svoj slavni vrhunec, ko se bodo vsi Slovani, zvesti duhovni oporoki svetih bratov, našli zbrani v objemu v isti družini in isti hiši, pod enim očetom in pastirjem.

V BAZILIKI MARIJE SNEŽNE

4. Pa še eno veselo sporočilo imamo za vas, predragi verniki. Ko smo razmišljali o tem, kaj bi bilo treba storiti, da v naši domovini ohranimo dragoceno dediščino svetih bratov, našo vero, smo se spomnili, da sta sveta brata ob svojem bivanju v Rimu pred nekako tisoč sto leti stanovala blizu najstarejše Marijine cerkve Marije Snežne in molila pred častljivo Marijino podobo, ki se v tej cerkvi še danes časti. Njuno misijonsko delo med Slovani je bilo pod posebno zaščito Marijino. Zato smo sklenili, da pred to podobo obnovimo

posvetitev naših škofij in domovine Marijinemu brezmadežnemu srcu.

Češčenje Marijinega srca je danes osvojilo svet. Od njega mnogo pričakujejo: prenavo posameznika in družbe. Zdi se nam, da to pričakovanje ni brez podlage. Če bodo katoličani zares razumeli duha posvetitve in po nji živeli, je nemogoče, da ne bi prinesla primer-nih sadov. Stati vsak dan pred našo lju-bo Gospo in se ogledati v njeni podobi, poslušati vsak dan, kako bije Marijino srce, goreče v materinski ljubezni do Boga in bližnjega, pa ne postati čistej-ši, boljši, svetejši, to se nam zdi prav zares nemogoče. Po zgledu papeža Pija XII. torej, ki je 1942 ves svet posvetil Marijinemu brezmadežnemu srcu, mu bodo mnogi naši škofi posvetili svoje škofije, mi pa bomo z njimi ponovili pred 20 leti opravljeno posvetitev, ka-kor jo obnovljamo vsako prvo soboto v

mescu. Slavnost bomo opravili 30. no-vembra 1963, v stari slavni cerkvi Ma-rije Snežne.

S tem bi bilo, bratje duhovniki in predragi verniki, ob kratkem povedano vse, kar smo vam ob tej priložnosti že-leli povedati. Ob koncu tega pastirske-ga pisma pa si ne moremo kaj, da vam svojim sodelavcem na duhovnem pod-ročju, in vam, predragi verniki, ne po-ložimo na srce apostolovih besed: „Konč-no, bratje, veselite se, spolnjudite se, tolažite se, bodite istih misli, živite v miru, in Bog ljubezni in miru bo z va-mi. Pozdravite se med seboj s svetim poljubom. Pozdravljajo vas vsi sveti. Milost Gospoda Jezusa Kristusa in lju-bezen božja in družba Svetega Duha z vami vsemi. Amen“ (2 Kor 13, 11—13).

V Rimu, 23. novembra, na praznik sv. Klemenca, papeža in mučenca, 1963.

Vaši škofje

ZA KAJ BOMO V TEM MESECU MOLILI?

Splošni molitveni namen:

Molimo, da bi vsi cenili in opravljali pogostno spoved!

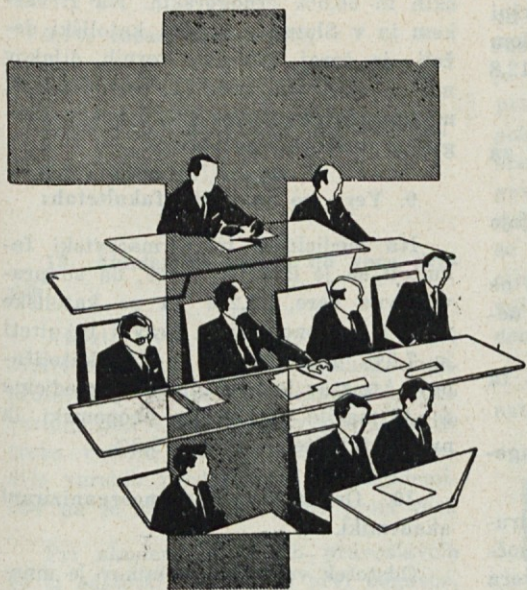
Misijonski molitveni namen:

Molimo za gobavce!

Molitvena zveza za slovensko do-movino:

Po pogostni spovedi se pomnožuje pravo spoznanje samega sebe, raste krščanska ponižnost, se izkoreninja pokvarjenost, premaguje duhovna zani-krnost in otopelost, očiščuje vest, krepi volja, nudi dušam koristno vodstvo in pomnožuje milost. Molimo zato, da tudi Slovenci doma in po svetu ne bi poza-bili na ta veliki zakrament.

Vera med akademiki doma

Jugoslovanski sociologi so zadnja leta izvedli nekaj zanimivih anket, med njimi eno o veri med akademsko mladino.

1. Anketa je zajela okoli 4000 akademikov (točno 3889), ki so jim zastavili vprašanja, kako gledajo na socializem, na vero, tradicijo, narodnost itd. Del ugotovitev te ankete bodo kmalu objavili. Doslej nam je iz ankete dostopnih le nekaj podatkov; druge morajo še preveriti, če odgovarjajo resničnemu položaju.

2. Od teh akademikov, ki so v anketi odgovorili na vprašanja, je bilo

po njihovem družinskem izvoru 59,9% pravoslavnih (iz pravoslavnih družin), 30,2% katoličanov, 4,6 muslimanov in 4,5% ateistov. — Od njih se je sedaj izjavilo, da pripadajo kaki veri: 8,9% za pravoslavje, 8,9 za katolicizem, 1,8% za muslimanstvo; 76,3% pa je izpovedalo, da so brez vere.

3. Njihovi točnejši odnosi do vere: 2,8% veruje v Boga in tudi spolnjujejo verske dolžnosti; 9,9% verujejo, toda verskih dolžnosti ne spolnjujejo ali jih spolnjujejo le neredno; 15,8% ne verujejo, toda spolnjujejo verske dolžnosti (!), nekateri redno, drugi neredno; 21,6% ne verujejo in tudi ver-

skih dolžnosti ne spolnjujejo; 43,7% so do vere sovražno razpoloženi.

4. Opozarjamo na razliko, med številom akademikov, ki pripadajo kakšni veri (19,8%, zgor. pod 2), in številom tistih, ki priznavajo, da verujejo (12,8 odstotkov, zgor. pod 3).

5. Akademiki, ki se izjavljajo za katoličane:

19% verujejo in tudi izpolnjujejo verske dolžnosti;

56% verujejo, a verskih dolžnosti ne spolnjujejo ali jih spolnjujejo le nedredno;

pri pravoslavni akademiki sta ta dva odstotka 10,5% in 39,5%.

6. Iz tega izluščimo zanimivo ugotovitev:

Če so akademiki pravoslavnega družinskega izvora številčno še enkrat močnejši od akademikov katoliškega izvora (59,9% in 30,2% zgor. pod 2), pa je odstotek akademikov, ki verujejo in spolnjujejo verske dolžnosti, med katoličani skoro še enkrat višji kot med pravoslavni (19% in 10,5%, zgor. pod 5).

7. Vernost akademikov po različnih narodnostih:

Verujejo in spolnjujejo verske dolžnosti: 8% slovenskih akademikov, 4,2 odstotkov hrvaških, 1,9% srbskih, 1,3% macedonskih in črnogorskih akademikov.

8. Veri sovražni akademiki:

32,9% slovenskih akademikov, 33% hrvaških, 46,9% srbskih, 47,8 macedonskih in 66,6% črnogorskih. Na Hrvaškem in v Sloveniji, ki sta katoliški deželi, je torej odstotek vernih dijakov mnogo višji (l. zgor. 7), odstotek veri nasprotnih pa znatno nižji, kot v drugih republikah Jugoslavije.

9. Vera po različnih fakultetah:

Na medicinski in farmacevtski fakulteti se je izjavilo: 9,6%, da so pravoslavne vere, 12,2% da so katoliške vere. Na ekonomski in pravni fakulteti je 7,5% pravoslavcev in 7% katoličanov. Ateistov je med slušatelji medicine in farmacije 67,1% na ekonomski in pravni fakulteti pa kar 79,8%.

10. Organizirani in neorganizirani akademiki.

Odstotek vernih akademikov je mnogo manjši med člani Zveze komunistov (0,8%) kot med nečlani (17,1%). Prav tako je odstotek veri nasprotnih akademikov mnogo večji med člani Zveze komunistov (73%) kot med nečlani (32,1 odstotkov).

11. Vernost akademikov po socialnih slojih:

Iz kmečkih družin akademikov 11% vernih, iz delavskih družin 14% vernih, iz obrtniških družin 15,6% vernih, iz uradniških družin 15,3% vernih.

Govoriti moramo našemu stoletju o stvareh, ki jih čuti, in v jeziku, ki ga razume. Bodimo v njem in iz njega, če hočemo, da nas bo poslušalo. — Irland.

12. Zakaj ne verujejo? Odgovarjajo:

76,2% zaradi nasprotja med vero in znanostjo.

9,7% zaradi vpliva šole,

8,3% zaradi vpliva doma,

1,8% vpliv mladinske organizacije,

1,2% vpliv prijateljev.

13. Akademiki ateisti do vere drugih:

Ateisti bivši katoličani odgovarjajo: 57,6% ne gojijo v srcu nikakega nasprotstva in sovražnega razpoloženja do vernih; 33,1% akademikov pravi, da je treba vernim pomagati, da se osvobodijo verskih predsodkov; 7% akademikov pa je za odločno borbo proti veri.

Pri akademikih bivših pravoslavcih so ti odstotki: 45,3% za prvi odgovor, 40,9% za drugi in 12,4% za tretji odgovor.

14. Nekaj pripomb:

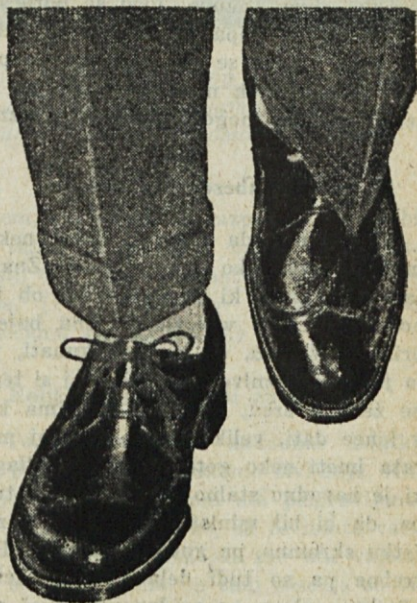
Iz te ankete še ne moremo izvesti dokončno veljavnih zaključkov. Le nekaj pripomb naj dodamo.

Ali se z mladino, ki veruje in spolnjuje verske dolžnosti, na univerzah morda ne postopa drugače, ko s tisto, ki ne veruje? Ali so ti odgovori res vsi iskreni? Manjka nam potrebnih podatkov, da bi mogli odgovoriti na ta vprašanja. Če je res, da vera med mladino na visokih šolah zelo nazaduje, kot ugotavlja anketa, kako naj si razložimo, da je med to mladino v Jugosla-

viji vedno več duhovniških in redovniških poklicev?

Iz ankete je razvidno, da so dekleta bolj naklonjena veri kot fantje. Dalje, da je nazadovanje katolicizma manj izrazito kot pravoslavja. Med katoličani je tudi manj veri sovražnih kot med pravoslavniimi. Če je katolicizem tako pokazal večjo moč v boju proti pritisku brezboštva, moramo to pripisovati njegovi jasni, dosledni načelnosti. V dobi velikih socialnih sprememb proti veri, ki se naslanja samo na navado in tradicijo, je nevarnost, da bo propadla pod vplivom industrializacije, urbanizacije, demokratizacije vzgoje itd.

(Po Informations Catholiques internationales, Paris, 1963, priredil G. Mali)

Kam vodijo pota slovenske mladine?

So ljudje, ki so za materialno stran zakona kaj malo poskrbeli. Drugi ekstrem so pa tisti, ki jim zlepa ni zadosti trdna ekonomska stran zakona. Kaj je torej prav?

EKONOMSKA PLAT ZAKONA

Ne poročajo se angeli, ki so zgolj duhovi, ampak ljudje, ki imajo telo. To pa zahteva ob sklenitvi zakona in potem ves čas v zakonu samem materialna sredstva. V tem oziru moremo ugotavljati dve vrsti pretiravanj. So ljudje, ki so za materialno plat zakona kaj malo poskrbeli. Drugi ekstrem so pa tisti, ki jim zlepa ni zadosti trdna ekonomska stran zakona. Prvi se poročajo prezgodaj in zlepa ne zlezejo na zeleno vejo; drugi se pa poročajo prepozno, ali pa sploh ne. Zato pogledjmo to stvar kolikor mogoče resno in trezno.

Sama ljubezen ne zadošča

Ni dvoma, da fant in dekle nekaj morata imeti, ko se poročata. Znana šala o nevesti, ki je po poroki ob izhodu iz cerkve vsa zaskrbljena boječe priznala ženinu, da ne zna kuhati, pa jo je ta ljubeznivo potolažil, naj si tega ne žene k srcu, ker tudi on nima kaj v loncu dati, veliko pove. Najprej morata imeti neko gotovo stalno podlago, ki je navadno stalno delo moža. Ni treba, da bi bil minister, le da ju v začetku skromno, pa gotovo preživlja. Potrebne pa so tudi delavne roke žene. „Brihtna glava pa pridne roke, več veljata kot zlate goré“, gotovo tu pride resno v poštev. In če imata še stano-

vanje, najbolje lastni domek, je ekonomska podlaga za zakon dana.

Če pa fant nima stalne zaposlitve, ali ker je po svojem značaju vetrnjak, ki menja službe kot suknje, ali ker se ni ničesar izučil, bo bridka pela. Pa tudi razmeroma dobra plača moža ne bo zadostovala, če žena nima smisla za gospodinjstvo. Če ni navajena s svojim delom v hiši v tisoč drobnarijah pomnožiti moževe dohodke. Znan mi je primer, da sta mladoporočenca začela hoditi jest v hotel, da si žena ne bi mazala svojih rok, ker je mož precej zaslužil. Čez mesec ali dva sta pa šla kupit kuhinjsko posodo, in sta boljše in zadovoljnejše jedla in živela.

Preveč bogastva pa tudi ne

Če kje, velja za zakon: „Gospod, reši me ubožstva, pa tudi bogastva, pa bom srečno živel“. Prevelika gospodarska trdnost na splošno ne veča družinske sreče. Že pri izbiri zakonskega druga more vplivati, da izbirata bolj pod materialnim vidikom kot pa po nagnjenju srca. Le spomnimo se na napake v naši polpreteklosti pri porokah na večjih kmečkih posestvih. Kolikokrat je moralo utihniti srce, da je bil rešen grunt. Zato je v takih družinah večkrat manjkala tista toplota, ki si jo sreča-

val po bajtah, čeprav je bila tam doma skrb za vsakdanji kruh. Prve je družila bolj materialna plat. pri drugih pa je bilo več smisla za žrtve, ker jih je družila bolj ljubezen. Zakona ne moremo pojmovati kot dobro partijo. Družina je nekako stalno tveganje, neprestano prakticiranje vere v božjo Previdnost. To pa ni za ljudi, ki so se jim že vse mladostne sile posušile. In kjer je preveč bogastva, ni mesta za tveganje, se ne čuti potreba računati z božjo pomočjo. Je vse bolj suh račun, ki duši življenje. Neka gospa odlične, verne in zelo bogate družine v tej deželi mi je potožila: „Iz naše družine še ni izšel niti en sam duhovnik, niti kaka redovnica, čeprav to iskreno želimo in za to molimo. Najbrže bo to vzrok, ker smo preveč bogati.“ In je prav sklepal. Res ni prostora za vzgojo za žrtve, kjer ničesar ne manjka. Veliki možje in žene so se po veliki večini rodili v skromnih družinah. Zato je zelo važen duh duhovnega uboštva v družini. To noče reči, da družina mora biti dejansko ubožna, da se mora odreči vsem lagodnostim, ki jih nudijo družini, zlasti materi gospodinji moderne pridobitve. Nikakor ne. Naj si po možnosti omisli vse to, v kolikor njeni dohodki dopuščajo. Duhovno uboštvo v družini hoče reči: ne predati se nekemu mrzličnemu lovu po bogastvu in ga nekako postaviti na prvo mesto. Ne se žalostiti, če ne morete imeti svojega avta, svoje počitniške vile, če niste mogli vsako leto narediti kakega potovanja v inozemstvo, in to bolj zaradi neke baharije kot pa iz resnične potrebe in koristi itd. Vse to ubija toploto doma in mori vrline in čednosti, ki v takem ozračju ne morejo uspevati. Smisel za duhovno uboštvo zakoncev bi mogli imenovati smisel, zmožnost ustvariti si srečen dom

Bog Abrahamov, Bog Izakov in Bog Jakobov bodi z vama in on naj dopolni svoj blagoslov nad vama

s tem, kar imata na razpolago, ne da bi se žalostila, če imajo drugi več lagodnosti. Ne ljubiti bogastva, ampak družino. (Prim. Leclercq: El Matrimonio cristiano, str. 321—333.)

Koliko morata imeti za poroko?

To je odvisno, s kakšnimi izdatki sta pri volji začeti skupno življenje. Ali bolje, kolikim stvarjem sta pripravljena odreči se. Ni potrebno, da že imata vse, kar sta imela doma ali kar sta videla pri sosedih. Doma, in tudi sosedje so si počasi dokupili in izpopolnili svoj inventar. Tudi dohodki so jim verjetno

počasi rastle. Saj to je življenje, ne-
prestani razvoj, rast. Sčasoma se bo
tudi vajn inventar pomnožil. (Prim.
Schnepp: Noviazgo — Matrimonio —
Familia, str. 99.)

Zenino delo izven doma

Ali naj računata tudi na delo žene
izven doma? Mnenja so dandanes de-
ljena. Vendar na splošno prevladuje
mnenje, da je prav, da se redno žena
posveča le svojemu domu. V začetnih
mesecih, dokler še ni otrok, utegne biti
ženino delo v okrepitev družinskih do-
hodkov. To delo jo opravičuje, če res
hodi na to delo v službi družine, da pri-
pravi za stroške zdravnika in porodniš-
nice in za otroka, ki ga pričakujeta. Ko
pa pride prvi otrok, naj se mati vrne
domu. Je tako najboljše za dom in
otroci jo nujno potrebujejo. Če pa se
mož in žena oba vržeta v delo izven
doma, je nevarno, da se navadita na
te dvojne dohodke, si nakopljeta obro-
kov za najrazličnejše potrebne in nepo-
trebne stvari. Odlašala bosta z mate-
rinstvom, ker bi ju otroci pri teh na-
črtih ovirali. Če bi pa le imela otroke,
bo njihova vzgoja zelo zanemarjena, ali
vsaj zelo pomanjkljiva, ker ji bo manj-
kala materina toplina in bodo prepušče-
ni služkinjam ali tetam, ki pri najbolj-
ši volji matere ne morejo nadomestiti.
Glavni namen zakona morajo ostati
otroci in tega ne sme nadkriliti želja po
sebičnih koristih zakoncev. (Primerjaj
Schnepp: o. c. str. 88.)

Ko bodo otroci dorastli, more žena
spet prijeti za kakšno zaposlitev izven
doma, ali se bolj posvetiti delu za skup-
nost, npr. v pomoč župniji. Le v izjem-
nih primerih, ko zaradi kake nepričako-
vane težave v družini, kot moževa bo-
ležen ali velikih izdatkih za šolanje

otrok samo moževi dohodki ne bi mo-
gli kriti, bi žena opravičeno za nekaj
časa prišla za delo izven doma.

Obstoja mnenje, da koristi zakonu,
če žena, ko so otroci že malo večji, v
času, ko so ti odsotni v šoli, vrši kak
poldnevni poklic izven doma. Tako laž-
je vrednoti žrtve svojega moža in ga
bolje razume. Tudi bo lažje svetovala
svojim otrokom pri izbiri poklica. Ven-
dar pa morajo biti vse te zaposlitve v
službi družine in ne nekak umik in re-
šitev družinskih odgovornosti in pridob-
bitev sredstev za kritje svojih zasebnih
želja, ki z družino nimajo nobenih zvez.
V takem primeru bi znalo delo žene iz-
ven doma družino počasi razbiti. (Prim.
Eva Firkel: La mujer — vocación y
destino, str. 208—209.)

V vsakem primeru pa je zelo važno,
da žena zna z danimi dohodki gospodariti,
izhajati. Zato je potrebno, da žena
zna narediti nekak proračun za vsak
mesec in še za celo leto, kar se večjih
izdatkov tiče. Seveda se mora znati te-
ga proračuna tudi zvesto držati. To po-
sebnost, ko gre na trg, da se ne da spe-
ljati zapeljivi reklami. Da zna kupovati
po svoji trezni pameti v skladu z do-
hodki. In da zna tudi prav obrniti naj-
manjšo stvar v hiši. To kar vzbuja za-
čudenje pri dobrih gospodinjah, ki s
skromnimi dohodki bolje shajajo kot pa
slabe gospodinjice z velikimi. Da se zna
odreči manj potrebnim stvarim, kadar
za njene dohodke niso dosegljive. In
da zna k temu vzgojiti z ljubeznijo
otroke in moža. Celotno življenje ji bodo
hvaležni.

Družinski prihranki

Čeprav mora krščanska družina imeti
močno vero v božjo Previdnost, potre-
buje vsaj nekaj prihrankov za nepred-

Ker nam je tako zelo težko umeti, ker tako zelo ljubimo življenje, skrbimo, da bo misel vstajenja stalno odmevala v naših srcih.

v

KAKO BO Z NASIM VSTAJENJEM?

Velika noč je slovesni praznik Kristusovega vstajenja, največji vseh praznikov, kraljica vseh nedelj, ker se v njej praznuje največji in najpomembnejši vseh Kristusovih čudežev, na katerem stoji krščanska vera kot na nezrušljivem temelju. Kristusovo slavno vstajenje je poročstvo njegovega božanstva in tako tudi resničnosti njegovega nauka in njegove Cerkve. Zato ima Velika noč v sebi nekaj zmagoslavnega, kakor noben drug praznik v letu. Zmagoslavno veselje odmeva iz velikonočnih spevov, ko z njimi poveličujemo vstalega Kristusa. V dno srca čutimo, kar piše sveti Pavel: „Vemo komu verjemo“ (2 Tim 1, 12).

Z vero v resničnost Kristusovega vstajenja pa se družijo tudi vera v naše lastno vstajenje, ki mu je prav vstajenje božjega Odrešenika najgotovjše poročstvo. V tej veri in zaupanju poje

videne težave. Znati tudi od skromnih dohodkov dati vsak mesec vsaj nekaj malega na stran. Najbolj pametno je vložiti v hranilnico ali „čebelico“, da ti je prihranjeno vsak čas na razpolago. Podoben pomen imajo tudi razna zavarovanja. Ko mora človek plačevati male mesečne prispevke zanje, sicer rad godrnja. Ko pa se more z njimi okoristiti, pa spozna, da so resna pomoč.

Boris Koman

naša velikonočna pesem: Vstal je Kristus, aleluja — vstali bomo tudi mi.

Skrivnostna in čudovita resnica našega prihodnjega vstajenja bodi predmet našega razmišljanja v tej velikonočni številki.

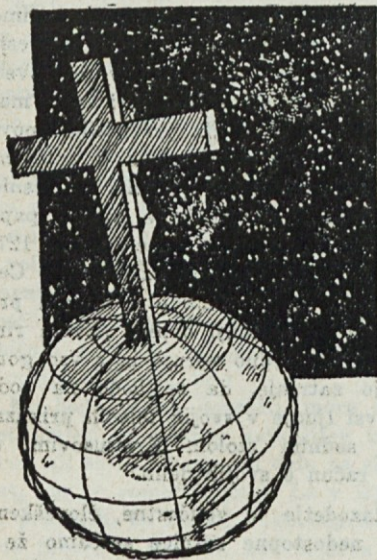
Resnica o vstajenju — od Boga razodeta

Vera v vstajenje mrtvih je ena izmed temeljnih resnic krščanskega nauka, ki sloni na božjem razodetju. Sveta Cerkev to versko resnico od vseh početkov jasno uči in izpoveduje. V enajstem členu apostolske vere, ki so jo verjetno sami apostoli sestavili, molimo: Verujem v vstajenje mesa. V slovesni, daljši nicejsko-carigrajski veroizpovedi, ki jo molimo ali pojemo pri sveti maši ob nedeljah in večjih praznikih, izpovedujemo podobno: Verujem v vstajenje mrtvih. Razglašena je bila ta resnica na cerkvenih zborih in v izjavah papežev. Na 2. lionskem koncilu, leta 1274, ko je šlo za zedinjenje z vzhodno Cerkvijo, je bila resnica o vstajenju proglašena v naslednji obliki: „Sveta rimska Cerkev trdno veruje in z vso gotovostjo zatrjuje, da se bodo na sodni dan vsi ljudje v svojih telesih prikazali pred sodnim stolom Kristusovim, da dajo račun o svojih delih.“

Razodetje te veličastne, človeškemu umu nedostopne resnice srečamo že v svetem pismu stare zaveze. V Jobovi

knjigi se berejo naslednje besede svetega trpina: „Jaz vem, da moj Rešitelj živi in da bom poslednji dan vstal z zemlje. Tedaj bo moja koža zopet okoli mene in v svojem mesu bom gledal Boga. Da, jaz ga bom gledal, moje oči ga bodo videle, ne drug; po tem mi hrepeni srce v mojih prsih“ (19, 25-26). Novejši razlagavci svetega pisma sicer menijo, da izraža tu Job svoje upanje na ponovno ozdravljenje in srečo v tem življenju; velika večina starejših pa gleda v teh Jobovih besedah jasno izraženo vero v vstajenje od mrtvih. V tem gledanju bere sveta Cerkev ta odlomek iz Jobove knjige v svojih dnevnicah za rajne, vzbujajoč v nas upanje v prihodnje vstajenje in blaženo združenje v nebesih.

V knjigi preroka Danijela je govor o končni rešitvi izvoljenega ljudstva.

Kristus — vstajenje sveta

Prerok govori: „Tisti čas stiske, take, kakršne ni bilo, odkar so narodi na zemlji, se bodo mnogi izmed teh, ki spijo v prahu zemlje, prebudili: nekateri za večno življenje, drugi pa za sramoto in večno gnusobo“ (12, 2). Da tu prerok govori o vstajenju mrtvih ni dvoma. Misli pa predvsem na svoj narod. Človeška usoda pa je za vse enaka in tako se njegove besede od nekdanj razlagajo v smislu splošnega vstajenja, plačila in obsodbe. Beseda „mnogo“ dobi v tej razlagi spdošen pomen: vsi.

Vera v prihodnje vstajenje vzdržuje makabejske brate in njihovo junaško mater v njih strašnem mučeništvu. Drugi izmed sdemerih bratov takole govori brezbožnemu kralju Antiohu: „Ti, hudobnež, nam jemlješ sicer časno življenje, Kralj sveta pa nas bo spet obudil k večnemu življenju, ker umiramo za njegove postave.“ Ko drugemu sekajo roke in se pripravljajo, da mu izpulijo jezik, pogumno govori: „Iz nebes sem jih prejel in od njih jih upam spet dobiti.“ Četrti pravi: „Radi izgubljam po ljudeh življenje, ko smemo imeti od Boga dano upanje, da bomo po njem zopet obujeni.“ Najmlajšemu govori junaška mati: „Ne boj se tega rablja, ampak bodi vreden svojih bratov! Sprejmi smrt, da te ob času usmiljenja s tvojimi brati zopet najdem“ (II. 7).

Ko junaški Juda Makabejec naroča po končani bitki zadostilno daritev za grehe padlih, pravi o njem sveti pisatelj: „Prav lepo in plemenito je ravnal, ker je mislil na vstajenje. Zakaj, ko ne bi bil pričakoval da bodo padli vstali, bi bilo odveč in prazno za rajne moliti“ (II, 12, 44). Ta odstavek, v katerem je jasno izražena vera v vstajenje, bere

sveta Cerkev v zadušni maši ob obletnici smrti.

Vero v vstajenje mrtvih, jasno razodeto in verovano že v stari zavezi, Gospod Jezus v novi zavezi slovesno potrди. Številne so njegove tozadevne izjave. Posebno jasna je naslednja, ki jo je izgovoril v zagovor svojega delovanja in ozdravljenja 38 letnega bolnika na sobotni dan, zaradi česar so ga Judje preganjali: „Resnično, resnično, povem vam: Pride ura, v kateri bodo vsi, ki so v grobeh, zaslišali glas Sina človekovega, in kateri so delali dobro, bodo vstali k življenju, kateri pa so delali hudo, bodo vstali k obsodbi“ (Jan 5, 28).

Apostoli pridigajo vstajenje od mrtvih in ga branijo napram njim, ki ga taje. Posebno veliko piše o tej temeljni resnici sveti Pavel. Ko dokazuje resničnost Kristusovega vstajenja, vidi v njem podobo in poročstvo našega vstajenja: „Če verujemo, da je Jezus umrl in vstal, bo Bog tudi tiste, ki so zaspali, pripeljal obenem z njim“ (1 Tes 4, 15). „Bog, ki je od mrtvih obudil Jezusa Kristusa, bo tudi vaša umrljiva telesa oživil po svojem Duhu, ki v vas prebiva“ (Rim 8, 11). „Kristus je vstal od mrtvih, prvina njih, ki so zaspali, to je prvi izmed umrlih; po človeku je namreč smrt in po človeku vstajenje mrtvih. Kakor namreč v Adamu vsi umirajo, tako bodo v Kristusu vsi oživi“ (1 Kor 15, 20-22).

Tako jasnim izjavam svetega pisma daje cerkveno izročilo v vseh dobah svoje brezpogojno pritrjevanje. Sveti Avguštin na svoj izrazit način uči: „Kristjan ne sme na noben način dvomiti, da bodo v svojem telesu od mrtvih vstali vsi ljudje, ki so se že rodili

in se še bodo, ki so že umrli, ali še bodo. Vera v vstajenje je vsem kristjanom lastna.“

To vero v vstajenje izpričuje Cerkev tudi v svoji liturgiji, v svojih bogoslužnih obredih in molitvah. V hvalospevu zadušnih maš moli: „V Kristusu, Gospodu našem, nam je zasijalo upanje blaženega vstajenja, da nas, ki nas žalosti gotova usoda smrti, tolaži obljuba prihodnje nesmrtnosti. Zakaj tvojim vernikom, Gospod, se življenje spremeni, ne pa zniči in ko jim razpade dom bivanja na zemlji, se jim pripravi večno bivališče v nebesih.“ Trupla svojih vernikov pokopava Cerkev na blagoslovljeno pokopališče, ki ga imenuje z grško besedo coemeterium, kar pomeni: pokojišče. Tu spijo telesa rajnih svoj poslednji sen. Ob blagoslovu novega pokopališča moli k Bogu, „da bi človeška trupla, ki bodo po tem življenju tukaj počivala, na veliki dan sodbe skupaj s srečnimi dušami mogla prejeti radosti večnega življenja.“

Resnica v vstajenje mrtvih je torej jasno od Boga razodeta in kot taka po sveti Cerkvi verovana in oznanjevana. Kdor te vere ne sprejme in ne izpoveduje, se sam izključi iz cerkvenega občestva in iz družine božjih otrok. Vstal bo tudi on, a, če vztraja v svoji neveri, pač ne v življenje, ampak v pogubljenje.

Vstalo bo isto telo

Ko sveta Cerkev oznanja in izpoveduje vstajenje mrtvih, uči tudi to, da bodo vsi ljudje vstali na sodni dan v istih telesih, v katerih so živeli na zemlji. To potrjujejo že navedene besede svetega pisma, zlasti nazorne in jasne pa so glede tega izjave cerkvenih oče-

tov in pisateljev, ki so priče stalnega ustnega izročila. Naj bodo tu navedeni nekateri :

Sveti Justin, eden prvih zagovornikov krščanske vere in mučenik, gornjo resnico takole razloži: „Vedite, da bodo telesa ljudi v grobu razpadla, kakor zgnije seme, ki se v zemljo vseje; po božjem povelju pa bodo ob gotovem času vstala in si nadela netrohljivost.“

Lepo razlaga isto resnico cerkveni pisatelj prvih stoletij Tacian: „Čeprav bo moje telo v ognju použito, ali v rekah ali morju razpadlo, če bo postalo celo plen divjih zveri, bo vendar ostalo shranjeno v zakladnici vsemogočnega Boga. Nevednežem in brezbožnikom ostane to prikrito, Bog pa, vladar sveta, bo našo telesno snov, ki zanjo dobro ve, kadar bo hotel, poklical v prvotno stanje.“

Sveti Avguštin to čudovito resnico takole utemeljuje: „Nikar ne mislimo, da ne bi mogel Bog s svojo vsemogočnostjo za ohranjanje in ostajanje človeških teles zbrati vsega tega, kar je ali ogenj použil ali divje zveri, ali je razpadlo v prah in pepel, ali se razpršilo v zrak. Nemogoče je, da bi se kak del naše telesne snovi tako izgubil v naravi, da bi večni Stvarnik zanj ne vedel, ali ne bi imel več moči nad njim.“

Sveti Tomaž o istovetnosti vstalih teles obširno razpravlja. V glavnem je njegov nauk naslednji: Ni potrebno, da bi vstala telesa združila v sebi prav vso snov, ki je bila v človeku v času njegovega zemeljskega življenja. V telesnem življenju se snov menjava in spreminja. Za istovetnost vstalega telesa za-

dostuje, da združi v sebi vse, kar spada k popolnosti telesne oblike, predvsem tiste, ki jo je telo imelo ob času smrti. Ako tej popolnosti kaj nedostaja — bodisi da je smrt koga prehitela, predno se je telesno popolnoma razvil, bodisi da mu je bil kak ud v življenju okrnjen, ali ga je izgubil — bo božja vsemogočnost to nadomestila in dopolnila.

Ko Cerkev uči, da bo naše vstajenje podobno Kristusovemu, o Kristusu pa trdno veruje, da je vstal v svojem pravem telesu, s tem potrjuje tudi vero v istovetnost vstalih teles. Podobno lahko trdimo o češčenju, ki ga Cerkev izkazuje telesnim ostankom svetnikov in mučenikov. Ti slednji so bili o svojem vstajenju živo prepričani, kot smo videli na zgledu makabejskih bratov. Naj dodamo še zgled iz mučeniške dobe Cerkve v prvih stoletjih: Leta 205 so pripeljali v amfiteater v Kartagi Sátira, odličnega kristjana, obsojenega na smrt. Velika množica ljudi se je zbrala, da bi videla njegovo mučeništvo. Mučenec je uporabil to priliko in jim govoril o Jezusu Kristusu in o svojem veselju, da more zanj trpeti. Razložil jim je vero v vstajenje mrtvih, rekoč: „Z veseljem dam svoje telo divjim zverem, da ga požro; ob dnevu vstajenja bo to moje telo postalo nesmrtno. Tedaj me boste videli, pa ne v verigah. Videli me boste, vam pravim, ker boste vstali tudi vi, a za pogubljenje. Dobro me pogledajte, zazrite se v moj obraz, da me boste na dan vstajenja lahko prepoznali.“ Ko je to povedal, je planil nanj divji leopard in mu z enim samim ugrizom končal življenje.

Nujna potreba je, da se katoliški tisk širi. Treba je, da se z največjo propagando širi, da se bo povsod bral. — Pij XI.

Vstalo telo bo spremenjeno

Čeprav bodo od mrtvih obujena telesa istovetna z onimi, ki so ljudje v njih na zemlji živeli, bodo vendar vstala telesa pravičnih obdarjena z novimi čudovitimi lastnostmi, ki jih v življenju na zemlji niso imela.

Sveti Pavel glede tega naslednje uči: „Gospod Jezus Kristus bo z močjo, s katero si more podvreči vse, preobrazil naše borno telo, da bo podobno njegovemu poveljčanemu telesu“ (Flp 3, 21). Zemeljsko telo je po naravi minljivo in umrljivo. Preden doseže večno blaženost, si mora nadeti neminljivost in neumrljivost (1 Kor 15, 53). Natančneje navaja lastnosti poveljčanega telesa, ko piše: „Z vstajenjem mrtvih je tako: Seje se v minljivosti, vstaja v neminljivosti. Seje se v nečasti, vstaja v časti. Seje se v slabosti, vstaja v moči. Seje se čutno telo, vstaja duhovno telo“ (1 Kor 15, 42—44).

Prva lastnost spremenjenega in poveljčanega telesa, bo torej po navdihnjeni besedi apostola Pavla: neminljivost, to je netrohljivost, nesmrtnost, izključenje slehernega trpljenja in zla, ki bi ga mogla še kdaj v njegovem novem življenju prizadeti. V tem pogledu dopolnjuje svetega Pavla sveti Janez, ko v Razodetju piše o blaženih: „Ne bodo več lačni ne žejni, tudi sonce jih ne bo peklo ne druga vročina; in obrisal bo Bog vse solze z njih oči in smrti ne bo več; tudi ne bo več ne žalovanja ne vpitja ne bolečine, zakaj, kar je bilo prej, je minilo“ (pgl 7 in 21).

Druga lastnost poveljčanih teles bo nadnaravni sijaj: „Tedaj se bodo pravični svetili kakor sonce v kraljestvu svojega Očeta“ (Mt 13, 43). Podoba tega nadnaravnega sijaja je od smrti

vstali Kristus, kakor ga je videl sveti Pavel v prikazni pred Damaskom. Kakor pa je neminljivost in nesmrtnost dana vsem v enaki meri: „vsi se bomo spremenili“ (1 Kor 15, 52), ne bo isto z mero nebeškega sijaja in lepote. V tem pogledu bodo med blaženimi različne stopnje, po svetosti njih duš in meri dobrih del, ki so jih v življenju storili: „Drug je sijaj sonca in drug sijaj meseca in drug sijaj zvezd; kajti zvezda se od zvezde razlikuje po sijaju“ (1 Kor 15, 41).

Lahkota in hitrost gibanja bo nadaljna lastnost spremenjenih teles. Nič več ne bodo vezana po postavah težnosti in prostorne omejenosti, kakor so bila na zemlji. Z lahkoto bodo sledila željam duše in se premikala iz kraja v kraj s hitrostjo misli. To je pomen apostofovih besed, ko napoveduje konec naše telesne slabosti. Zgled nam je Kristus v svojih prikazovanjih po vstajenju.

In prenovil boš obličje zemlje

Četrta čudovita lastnost poveličanega telesa pa bo duhovnost. Čeprav bo vsak vstal s svojim pravim telesom, kakor je tako vstal Kristus, bo spremenjeno telo vendar poduhovljeno, popolnoma podložno duši. Tvarna telesa mu ne bodo več v oviro pri gibanju, kakor niso bila Kristusu, ki je vstal iz zaprtega groba in prišel k apostolom skozi zaprta vrata. Poveličano telo ne bo več potrebovalo ne hrane ne pijače ne odmora ne počitka. Vse čutne potrebe bodo minule. Bo to popolnoma novo, nebeško življenje, o katerem pravi Kristus: „Ob vstajenju se namreč ne bodo ženili in ne možile, ampak bodo kakor angeli božji v nebesih“ (Mt 22, 30).

Tako bodo torej, po samem svetem pismu, od mrtvih vstali pravični v vsakem oziru prisposobljeni poveličanemu Kristusu v celotni svoji naravi, v duši in telecu. Njih odrešenje bo tedaj dokončno in popolno. Ne bodo dosegli le tega, kar sta imela Adam in Eva pred grehom v raju, ampak mnogo in neskončno več. Vse to je velika in čudovita skrivnost, za katere resničnost pa nam jamči sam Bog, ki ne more ne goljufati ne goljufan biti.

Ko pa sveto pismo tako obširno govori o vstajenju in spremenjenju pravičnih, le malo pove o usodi pogubljenih grešnikov. Da se bodo spremenila tudi njihova telesa, je po besedah svetega pisma gotovo: „Vsi se bomo spremenili“ (1 Kor 15, 52). Netrohljivost in neminljivost bosta tudi njihov delež. Ne bodo pa prosti trpljenja, ne bodo deležni ne sijaja ne lepote ne ostalih la-

stnosti poveličanih teles. Njih telesa bodo vstala sicer neokrnjena, pa bodo po združenju s pogubljeno dušo tudi sama grda in strašna. Kakor se bo duša blaženih neizmerno veselila zopetnega in večnega združenja s poveličanim telesom, bo to združenje pri pogubljenih vir nepopisnega, večnega trpljenja. To trpljenje bo zanje kakor večno razpadanje, večno strašno umiranje. Želeli bodo zares umreti, a smrt bo bežala od njih. Njih neminljivost bo bolj večna smrt kot življenje. Sveti Janez piše o stanju pogubljenih: „To je druga smrt, ognjeno jezero“ (Raz 20, 14).

Možnost, primernost in upravičenost vstajenja

Kakor je resnica o vstajenju in spremenjenju naših teles človeški pameti nedostopna skrivnost, ki nam je poznana le po božjem razodetju, pa naš razum vendar lahko doume njeno možnost, primernost in upravičenost.

Kdor veruje v Boga, ki je ustvaril, to je iz nič naredil nebo in zemljo in vse, kar biva v vidnem in nevidnem svetu, ta ne bo imel težav glede možnosti vstajenja. Res je z njim združenih mnogo težkih problemov, ali božji vsevednosti in vsemogočnosti ni nič nemogočega. Bog, ki je človeka ustvaril, ga bo lahko tudi vnovič obudil. Naj bodo atomi našega telesa kjerkoli v vesoljstvu — in sama znanost pravi, da se noben atom materije ne izgubi —, Bog ve zanje in jih bo lahko zopet združil. Kakor za stvarjenje, bo tudi za obujenje mrtvih zadostoval en sam dej njegove

Svobode ni brez neke avtoritete, ki jo brani, ureja in varuje, da ne zaide na stranpota. — Perreyve

volje: „Rekel bo in bo storjeno, ukazal bo in se bo zgodilo“ (ps 137). S temi mislimi so, kot že omenjeno, vse težave in pomisleke premagali cerkveni očetje in pisatelji. V naravi sami pa nam je tudi dano opazovati mnogotere pojave, kako se iz smrti poraja življenje, kako npr. iz noči vstaja dan, iz vsejanega in strohnelega semena nova bilj in nov klas, iz zimskega spanja novo življenje pomladi in podobno. Čeprav v vsem tem ni popolnega dokaza, pa nas le potrjuje v veri, da je vstajenje mrtvih po božji modrosti in vsemogočnosti možno.

Da je vstajenje naših teles tudi primerno, nam govori sama narava naše duše. Duša, čeprav neumrjoča, ni cel človek, ampak le njegov del. Cel človek je duša in telo. In kakor je bila duša od Boga ustvarjena za telo, da ga oživlja, tako je bilo telo oblikovano za bivališče duše. Ko se ob smrti duša loči od telesa, ji v večnosti manjka ta polnost človeške narave. V nebesih sicer poveljučana duša uživa popolno srečo, ker tam nič nepopolnega ni. Vendar si želi združenja s telesom, ki ji je bilo tovariš na zemlji. Kako je to njeno hrepenenje s popolno srečo združljivo, ostane za nas skrivnost in sveti očetje in telogi mnogo o tem razmišljajo in pišejo. Sveti Avguštín lepo pravi: „Duša čaka združenje s telesom s hrepenenjem in potrpljenjem.“ Ko bo to združenje doživela, bo njena nebeška sreča dopolnjena. Viljem Faber pravi glede tega: „Nikdar se nista srečala mati in otrok, nikdar ljubeča zakonca na zemlji s tako silno ljubeznijo, da bi se dala primerjati z ono, ki jo občutijo ob združenju telesa in duše pravičnih.“ Skrivnosti so to, odmaknjene našim čutom in predstavam, a polne lepote in sladkosti.

Z možnostjo in primernostjo telesnega vstajenja naša pamet lahko doume tudi njegovo upravičenost. Telo je na zemlji tovariš naše duše, njeno orodje, s katerim razumna duša vodi in ravna naše življenje in potom njega tudi prejema čast, milost in blagoslov. Pri krstu je duša očiščena in posvečena po umitju telesa s krstno vodo. Pri birmi je okrepljena in napolnjena s Svetim Duhom po polaganju škofovih rok, maziljenjem in pokrižanju našega telesa. V svetem obhajilu prihaja Jezus sam s svojim telesom in krvjo v naše telo, da varuje našo dušo in naše telo za večno življenje. Prav glede tega imamo posebno Gospodovo obljubo: „Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje in jaz ga bom obudil poslednji dan“ (Jan 6, 34). Pri bolniškem olju mazili duhovnik čutila našega telesa, kar prinese duši velike milosti za bolnega in za zadnjo uro. V mašniškem posvečenju so velike milosti in blagoslovi duhovništva vezani na duhovnikovo telesno navzočnost in dejavnost. V svetem zakonu je prav telesna skupnost krščanskih zakoncev vir novega življenja in tudi posvečenja in zveličanja. Kako naj Bog, ki je vse tako uredil, ob koncu na to pozabi? Kako naj bi telo, ki je zvesto služilo duši, se z njo trudilo in trpelo, ostalo po smrti brez plačila in poveličanja? Kaj takega si ni mogoče misliti. Vse v nas kliče po pravičnem in večnem plačilu tako za dušo kot za telo.

Podobno pa pridemo do enakega zaključka tudi glede grešnikov. Če je telo tovariš duše in njeno orodje v izvrševanju dobrih del v življenju pravičnih, pa je pri grešniku tovariš in orodje v zlu. Naš Gospod pravi: „Iz srca prihajajo hudobne misli, uboji, prešu-

štva, nečistovanja, tatvine, kri priče-
vanja, bogokletstva“ in dodaja: „tò je,
kar človeka omadežuje“ (Mt 15, 18).
Grešne misli, želje in dejanja torej ne
omadežujejo samo duše, ampak telega
človeka, zakaj telo pri vsem tem sode-
luje. Čut pravičnosti v nas zato terja,
naj bo telo z dušo vred kaznovano za
hudobna dela, kakor naj bo poplačano
za dobra. In ker na tem svetu pravič-
nost nikoli ni popolna, ne v dobrem ne
v slabem, se nam zdi popolnoma pri-
merno in pravično, da se to uresniči na
drugem svetu.

Tako, glejte, naš omejeni razum, ki
bi skrivnosti vstajenja mrtvih brez bož-
jega razodetja nikoli ne odkril in prav
zato prevzetni in domišljavi ljudje, pre-
žeti z materializmom in brezboštvom to
resnico s posmehom zavračajo, s pre-
prostim razmišljanjem odkrije mnogo
razlogov, ki utemljujejo tako možnost
kot primernost in pravičnost enkratne-
ga vstajenja. Vstajenje mrtvih bo v sla-
vo božjo, pa tudi v našo, če se zvesto
držimo Boga.

+

Za zaključek naj navedem lepe, div-
gajoče besede sv. Petra Krizologa, ki
je o vstajenju dejal: „Ker nam je ta-
ko zelo težko umreti, ker tako zelo lju-
bimo življenje, skrbimo, da bo misel
vstajenja stalno odmevala v naših sr-
cih in ustih. Kakor mornar pogumno
zmaguje viharne valove in morske ne-
varnosti, ko misli na mirni pristan in
plačilo, ki ga tam čaka, tako naj kri-
stjan stalno misli in poje o vstajenju,
ki ga čaka, da bo mogel prezirati smrt
in vse strahove, ki jih ona navdihuje.“

Vstal je Kristus, aleluja — vstali
bomo tudi mi!

Alojzij Košmerlj

Kdo je Kristus?

Pozna moje težave, mi lahko poma-
ga pri njihovem reševanju? Kristus je
Sin božji in obstaja med njim in člo-
veštvom trajna in tesna povezanost.
Predstavniki sodobnega modernega člo-
veštva so predvsem delavci, zato je
Kristusova povezanost z njimi še te-
snejša. Delavci so bili skozi stoletja
sužnji, zato morajo vedno iskati tiste-
ga, ki oznanja ter uči, da smo vsi ljud-
je enaki in bratje. Tako se bo doseglo
sožitje in sodelovanje v delavnicah in
tovarnah, človeštvo se bo otreslo ma-
terializma in sovraštva. Zato pa mora
biti odgovor na vsa vprašanja in te-
žave delavcev samo Kristus, Bog, ki
je postal človek, prinesel na svet ljube-
zen in nas spravil z Bogom Stvarni-
kom. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru
delavcem 26. 1. 1964.)

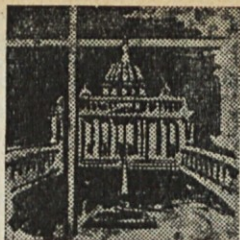
Tudi delo vaših žuljavih rok

mora imeti nadnaravni namen. Med Cer-
kvijo in delavci ne more biti nobenega
nerazumevanja, prav tako ne med Cer-
kvijo in sodobnim časom, ker je Cer-
kev vedno zahtevala in branila mir in
pravico, je še posebej vedno odločno
branila pravice delavcev. Nihče ne mo-
re obtožiti Cerkve, da je ovirala kdaj-
koli socialni napredek, ker poleg nad-
naravnih in verskih potreb človeštva,
podpira tudi težnje revnih za večje tvar-
no blagostanje. Dokaz zato je socialni
nauk Cerkve. (Sv. oče Pavel VI. v po-
slanici španskim delavcem 26. 1. 1964.)

Z velikim zanimanjem

sledi katoliška Cerkve vsakemu resne-
mu koraku, ki ima namen dati Evropi
resnično realno organsko skupnost in
povezavo. Čas je že dozorel, da se na-
črti uresničijo, in se procesu za edinost,

GLAS IZ RIMA

ki je v teku, dodajo odgovarjajoče pravne oblike in to brez škode za zgodovinske in kulturne vrednote posameznih narodov. Potrebno je delati, da bo povezava Evrope močna opora za mir na svetu. Odstraniti je treba morebitne lokalne zapreke in enostranske interese in jih podrediti potrebi medsebojne pomoči in sodelovanja. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru zastopnikom Mednarodnega sveta za Združeno Evropo 9. 11. 1963.)

Tudi v težavah,

ki nas obdajajo v vsakdanjem življenju je mogoče delati za lastno posvečenje. Življenje in delo dušnega pastirja mora še predvsem sloneti na trajnem notranjem izpolnjevanju, zavesti dolžnosti v skrbi za duše, poučevanju katekizma, globokega liturgičnega življenja, socialnem delu in živem klicu po svetosti, kar je največji znak duhovnika v prizadevanjih za blagor mu zaupanih duš. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru v vatikanski baziliki ob beatifikaciji Vincenca Romano 17. 11. 1963.)

Dve popolni družbi

ima v življenju vsak kristjan, to je Cerkev in država. Obema mora služiti in navidez, na prvi pogled, morda to pomeni nasprotstvo, dvoličnost, ali nekaj nemogočega. Vendar vsakdanje življenje in realnost nam dokazujeta, da

je vsak dober katoličan dober državljan, ker se obe družbi med seboj dopolnjujeta, ker ima vsaka izmed njih svoje določeno področje. Vsaka človekova aktivnost se vrši v naravnem redu in vsako življenje ima svoj nadnaravni smoter. Ta nadnaravni smoter človekovega življenja je treba poudariti tudi v prizadevanjih za časne dobrine. Zato imajo katoličani dolžnost, da to ne pozabijo pri svojem udeleževanju. (Sv. oče Pavel VI. istotam.)

Katoliški intelektualec

nikoli ne smatra oziroma misli, da so njegovi študiji zaključeni, čeprav je že zapustil šolske klopi. Vedno mora misliti na bodočnost in študirati mora probleme, ki se pojavljajo v življenju. Te probleme mora točno razločiti, določiti, študirati in iskati primernih rešitev. Rešitev se najde samo po poti resnice, to je v luči krščanstva. V življenju niso samo potrebni teoretiki, ampak tudi praktični ljudje, ki so sposobni presoditi razmere in položaj za vsakokratno praktično aplikacijo teoretičnih načel. Naš čas potrebuje intelektualcev, sodobnih in praktičnih osebnosti, predvsem pa dobrih ljudi. (Sv. oče Pavel VI. istotam.)

Naši odnosi do večnega mesta Rima

so sedaj drugačni kot pa so jih imeli papeži v preteklih stoletjih. Nimamo več nad mestom časne oblasti, pač pa nam pripada duhovna skrb in oblast nad njegovimi prebivalci. Te ljubimo z vsem srcem in želimo, da se naši odnosi do večnega mesta izražajo predvsem v stalni skrbi po reševanju njegovih verskih potreb in napredka. (Sv. oče Pavel VI. v lateranski baziliki 10. 11. 1963.)

Življenjepis slovenskega fanta, mučenca, katerega po virih in osebnem poznanstvu piše Ivan Korošec

Podrti viharnik

(NADALJEVANJE)

II. V ŠOLO

Prve skrbi

Z izpolnjenim šestim letom je Ivan moral v šolo.

Bilo je megleno hladno jutro, kakršnih je mnogo ob septemberskih dnevih na Ljubljanskem polju. Ajda je evetela in repa se je belila na njivah, ko je Ivan hitel s sestro Marijo k vpisovanju v visoko, belo poslopje z velikimi okni blizu glavne ceste med Bizovikom in Hrušico.

Naslednji dan po začetni službi božji je bil pričetek pouka. S prijateljem Viktorom sta se zmenila, da se počakata „za to težko pot“. Obema je bilo tesno pri srcu, da bosta sama med nepoznanimi celo popoldne pod neprestano grožnjo kazni stroge, neznane učiteljice.

Že od daleč sta zagledala veliko gručo otrok na dvorišču pred šolo, ki se je premikala v vrvenju in tekanju in med to gručo sta opazila — učiteljice.

„So že prišle — gospodične“, sta ugotovila v strahu in jo — bosopeta — ucvrla v ajdovo njivo. Pa se ni dalo skriti, in tisto belo poslopje z onimi velikimi okni jima je tako grozeče sledilo. — „Nazaj! Saj če bova pridna, gospodična naju ne bo kaznovala;“ in mala junaka sta spet naravnala korak.

Učiteljice so uvrščale otroke v vrste. „Prvi razred ob ograji pod veliko lipo.“ Kar sama sta se priključila vrsti in povedala ime in priimek.

„Dobro jutro“ ju je potrepljala po rami stroga, pa blaga gospodična Kovačeva. Malima junakoma je zrastel

pogum in šele sedaj sta se prav od-
dahnila. „Morda pa le ne bo tako hudo.“

Posadili so ju skupaj v isto klop; kar
srečna sta se počutila, dokler gospo-
dična ni zatrdila, „da pa tisti, ki se ne
bo učil, bo zaprt, tepen in bo zaostal.“
Preostalo ni drugega, kakor trden
sklep — učiti se, mnogo učiti.

Prvi vtisi iz šole so bili za Ivana
še kar ugodni. Že zavest, da je šolar ga
je navdajala s ponosom „da je že ve-
lik“, čeprav še otrok, no tisto o prid-
nosti učenja se bo pa že nekako ure-
dilo.

Sprva se ga je lotevalo domotožje,
nepotrpežljivost in dolgočasje. Njegov
nemirni duh je bil kakor priklenjen dol-
gih pet ur v tisti debeli zeleni šolski
klopi.

„Tako dolgo traja pouk“, je često
potožil doma. Včasih ga je prijelo, da
bi v glavnem odmoru — ob treh, ste-
kel preko polja tja do grička kjer ga
je vabila prijazna cerkev in domačija
med zelenjem, rumenela košenica in
gozd nad njo, ker še ni vedel, koliko
žrtev je skrito v črkah.

Ko pa je splahnela tista podoba
strahu in tirana učiteljice v očeh ma-
lega učenjaka, ker je videl, da je v
strogih potezah obraza nekaj tistega,
kar je videl pri materi, kadar ga je
svarila, da naj bo priden, je postala
tudi šola toplejša in tista močna zelena
klop ni bila več ograjenec. Vzljubil je
dobro gospodično Kovačevo, ki je često
prosila in opominjala, pa redko kazno-
vala, ki je znala nagraditi vsako prid-
nost z zvezdico ali celo pravljico iz ču-
dovitega sveta. Ne le popoldan, ves dan
in vso noč bi jo poslušal, tako lepo je
znala pripovedovati. Ivanu se je začel
odkrivati nov svet; več kot tisti v su-

hih črkah in številkah mu je bil svet
velikih junakov, drznosti in poguma,
svet ljubezni in nesebičnosti, ki jim ga
je znala prikazati dobra gospodična.

Tako lepo in prijetno je postalo Iva-
nu v šoli, da ga je samo težja bolezen
obdržala doma. Ker je tudi za učenje
sicer pokazal precej volje je učiteljica
postala nanj pozorna, ko je videla nje-
govo razgibanost in zanimanje.

Še bolj pa se je navezal na šolo, ko
je v gospodu katehetu spoznal gospoda,
ki je tedaj začel tudi maševati med
tednom v vaški cerkvi. Postala sta ve-
lika prijatelja, zlasti še, ko se je nau-
čil ministrirati. Vedno je pazil, da je
bil pripravljen za veroučno uro, poseb-
no še, ko so se učili zgodb.

Največja težava zanj je bilo risa-
nje in lepopisje. Pri risanju se je znal
često izmazati. Za kos kruha je napro-
sil součenca, da mu je naredil risbo,
za jabolko je „zbarantal“, da je smel
kopirati; toda tisti vražji lepopis, ko
je gospodična stala prav pri klopi, da
se mu je roka kar sama tresla in je
pero ušlo čez vrsto, ali packa zalila
„o“, te ure pa so bile zanj muka še
dolgo dolgo.

Ta „nesrečni lepopis“ mu je skazil
letni uspeh. Namesto odlike je bil le
prav dober. Med ostalimi peticami je
bila trojka v pisanju in prav dobro v
risanju.

Sestra Marija

Za Ivanovo duhovno rast se je mno-
go trudila tudi njegova sestra Marija,
ki mu je bila skrbna oblikovalka zna-
čaja vsa mlada leta; zanj se je zavze-
mala res s pravo sestrsko ljubeznijo.
Bila je namreč stalno doma pri gospo-
dinjstvu in šivanju, zato je lažje spre-

mljala ves njegov razvoj, podrobneje poznala njegove hibe in vrline in tako lažje znala svetovati in svariti. Tudi Ivan je kmalu v njej spoznal dobro in skrbno sestro, ki mu v vsem hoče le dobro, zato jo je zelo spoštoval, cenil in ljubil, čeprav ji je včasih tudi „kako zagodel“. Toda, ker je bil že v zgodnji mladosti odkrit in odločen značaj, je znal priznati napako in nerodnost, znal prositi odpuščanja, zato nesporazum nikoli ni trajal preko noči.

Še celo pozneje je ni bilo stvari, ki bi je ne zaupal sestri ali je ne vprašal za svet.

Z njo se je igral v svojem detinstvu z njo je prepeval in molil, ona ga je učila prvih črk in njej je zaupal pozneje, da mu strežejo po življenju.

Vojak Kristusov

K birmi je šel Ivan preje, kakor k prvemu sv. obhajilu, taka je bila splošna navada v tej šoli.

Njegova mati je bila tiste binkoštno dni bolna, kar je sila grenilo veselje malemu neučakancu. Na dan birme pa je mati kljub slabosti vstala in veselje je pregnalo žalost, posebno birmancu Ivanu.

Birme se ni veselil toliko zaradi daril in nove obleke kot zaradi zatrdila, da ga bo pri birmi razsvetlil sv. Duh „da bom znal lepše pisati in da ne bom delal toliko pack v zvezek.“

Birmanski boter mu je bil očetov brat — njegov stric — trgovec v Ljubljani.

Birmal pa ga je pokojni škof dr. Gregorij Rožman na binkoštno nedeljo 24. maja 1931 v ljubljanski stolnici, ki

je tisto leto prvič birmoval kot nadpastir ljubljanske škofije.

Globoko se je vtisnil v dušo malega birmanca obred sv. zakramenta posebno pa še podoba škofa, ki ga je to pot prvič gledal od blizu in čutil njegovo roko na svojem čelu govoreč besede: „Zaznamujem te z znamenjem križa in te potrdim s krizmo zveličanja v ime- nu Očeta in Sina in Sv. Duha.“

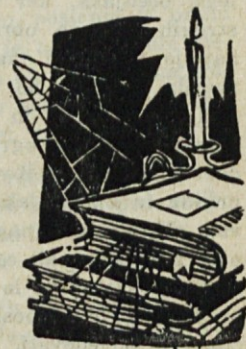
Ko je potem doma v veliki škatlji piškotov in dobrot našel tudi orgljice, je bilo veselje za Ivana popolno. Še isti dan je ujel prve melodije, pa je vendar obstal in nenadoma vprašal sestro Marijo: „Ali so me res škof prekrižali zato, da Kristusa ne bom nikoli izgubil?“

„I seveda!“ je potrdila Marija.

„In so me udarili na lice zato, da bom pripravljen za tega Kristusa tudi trpeti karkoli?!“

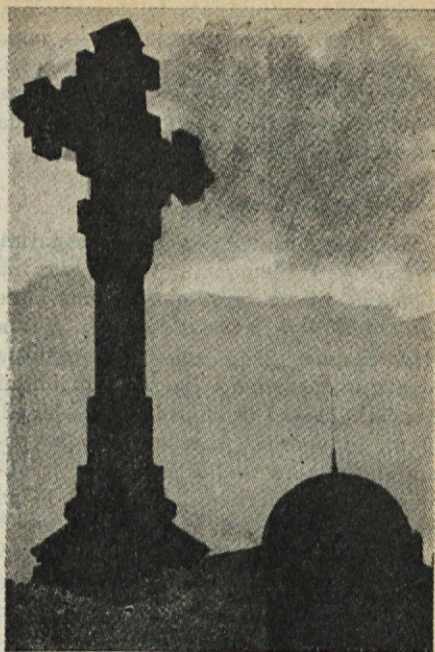
„No, ja — seveda — če bi bilo potreba“ je Marija skoraj v neki bojazni zlogovala.

Pozneje se je često spomnila teh vprašanj malega birmanca brata Ivana...

S šestim letom je Ivan začel zajemati iz knjig

✓
KRIZ
✓
NASE
EDINO
UPANJE

Janez Krstnik je poslal svoje učen-
ce k Jezusu vprašat: „Ali si ti tisti,
ki ima priti, ali naj drugega čakamo?“

To se je zgodilo po tolikih letih ča-
kanja v žalosti, trpljenju in pokvarje-
nosti do dna. Pa se svet sprašuje, ali
je pravi, ali ne. Pa še glede tega se jih
je spraševalo malo, vsi drugi so bili pa
popolnoma brezbrizni, če ne celo so-
vražni. Bog pravi: „Moja pota niso va-
ša pota in vaša pota niso moja pota.“
In vendar so ljudje hoteli, da bi bila
njih pota božja pota. Polnost časa je
tukaj, pa je tudi nasprotje tukaj. Lju-
dje so si vse skupaj drugače, čisto po
človeško zamislili in božje zamisli no-
čejo, jo sovražijo.

V Kristusu je polnost obljub

Jezus sam pravi, da je v njem pol-
nost obljub, polnost vsega upanja. Tu-
di sam pravi, kdo bo deležen te polno-
sti. On je vzor vsega. Prišel je za vse,

zlasti za majhne, uboge, zaničevane in
s prav posebno dobroto še za grešnike.

„Slepi vidijo, hromi hodijo, gluhi sli-
šijo in ubogim se evangelij oznanja in
blagor mu, kdor se nad menoj ne po-
hujša.“ In so se pohujševali zlasti ti-
sti, ki so se imeli za pravične. Jezus
je prinesel na zemljo kraljestvo Očeto-
vo, ki je polno ljubezni, usmiljenja, kra-
ljestvo miru, kraljestvo božjih blagrov.
Jezus je dedič tega kraljestva in ga da-
je na razpolago vsem. Se odpove sam
sebi, je sočuten, usmiljen, dober; daje
na razpolago svojo vsemogočnost in
oblast, vse svoje naravne moči in tudi
svojo smrt, vse zato, da bi vsi prišli k
Njemu, da bi bil vsem vse.

Odmev najde samo v srcih, ki so že
zadosti očiščena in zaupajo samo vanj.
Prav tako v grešnikih, ki spoznajo svo-

jo revščino, jo priznajo in se zavedajo, da sami iz sebe ne morejo nič — samo v Bogu je upanje.

To je bistvo božjega evangelija in božja zahteva. To je bilo pa vzrok, da jih toliko ni šlo za Njim.

Bogatini so ga odklonili

Najprej so ga odklonili bogatini, prenapoljeni zemeljskih dobrot, vez na bogastvo jih ni pustila k Njemu. „Če hočeš biti popoln, pojdi, prodaj vse in pridi za menoj“ je rekel dobremu pa bogatemu mladeniču; pa se je ta obrnil in odšel. Toliko je Jezus to poudarjal, da so ga apostoli vprašali, kdo se potem sploh more zveličati. Pa jim je odgovoril, če je nemogoče za ljudi, je pa mogoče za Boga, ki je vsemogočen.

Gospod zahteva ulošstva v duhu, srce, ki ni navezano na nobeno zemsko stvar, ki presoja vse zemeljsko le po tem, v koliko ga vodi k Bogu.

Prevzetni so se jim pridružili

Drugi, ki so odklonili Jezusa kot polnost obljub in upanja so bili ljudje, ki jih je usužnjila prevzetnost. Koliko Judov ga je zavrglo, ker je bil ubog, politično nepomemben in umrl na križu kot zločinec. Še učenca, ki gresta v Emavs pravita: „Mi smo pa mislili, da bo on tisti, ki bo rešil Izrael.“ Ne moreta misliti, da je rešitev v trpljenju, uboštvu, smrti na križu.

Sebičneži so se ločili

Tretji, ki se ločijo od njega so sebičniki. Vse je drlo za njim, ko jih je v puščavi nasitil, ko pa jim je obetal dru-

gi kruh, ki bo za večno življenje, so ga pustili vsi.

Zavrgli so svoje edino upanje, modrijani, mogočnjaki, bogatini, tisti, ki nočejo priznati svojih napak in se jih trdovratno oklepajo.

Jezus hoče, da hodimo po poti, ki jo hodi, z očmi uprtimi vanj, ki je pot, resnica in življenje, edina rešitev, edino upanje. Pot, ki jo hodi On, je pot revščine, ponižanja, sovražnosti, pot trpljenja in križa. Težka je, pa za nobenega nemogoča. Hodila jo je Mati božja, apostoli, od judovskih oblastnikov in modrijanov Nikodem, bogatin, cestinar Zahej, javna grešnica Marija Magdalena in tudi razbojnik Dizma, katerega mu je rekel besede: Še danes boš z menoj v raju.

Za vsakega edino upanje

Na križu je umrl za ves svet, ves svet odrešil, zato je sedaj za vsakega, ki se hoče rešiti, križ edino upanje.

Križ — čeprav je ponižanje, sramota, trpljenje in smrt — vseeno ni poraz ampak rešitev. Vse ponižanje, sramota, trpljenje in smrt so samo stopinje do križa, ki je zmaga in naše edino upanje. Tam pri križu je Mati božja, na njej ni madeža, tam je sv. Janez, Jezusov ljubljenec, tam bivša grešnica Magdalena, tam sta Jožef iz Arimateje in Nikodem, tam desni razbojnik — vsi zato, da ob njih nihče ne more obupati, kdor se oklene križa in Njega, ki je na križ pribit za vse, kot rešitev, kot edino upanje.

J. Kn.

Zaupam v moč razširjenja krščanske luči, ki je teme, prav tako danes kot včeraj, niso sposobne zadušiti. — Kardinal Liénart

Angleži so leta 1876 izdali v Londonu prvič apokrifni spis apostola Addaja v sirskelem izvorniku z angleškim prevodom. Iz sirskega izvornika ga je v slovenščino prevedel in pojasnil znani prelat in apostolski protonotar DR. JAKOB UKMAR iz Trsta

Kdo je bil apostol Addaj

Zgodovinar Evzebij (umrl ok. l. 340) poroča v 13. poglavju prve knjige cerkvene zgodovine, kako je kralj Abgar v svoji neozdravljivi boleznii slišal, da dela Jezus velike čudeže. Zato je poslal k njemu nekaj svojih prvakov s prošnjo, naj ga obišče in ozdravi. Obenem mu je ponudil v svoji palači varno zavetišče pred sovražnimi Judi. Naš Gospod mu je odgovoril: „Blagor tebi, ki si veroval vame, četudi me nisi videl. Pisano je namreč o meni, da tisti, ki me vidijo, mi ne bodo verovali, in tisti, ki me ne vidijo, tisti bodo verovali in živeli. Kar se pa tiče tvoje v pismu izražene želje, naj pridem k tebi, vedi, da moram vse, za kar sem bil poslan, spolniti tukaj in, ko vse dovršim, se moram vrniti k Njemu, ki me je poslal. Ko bom torej odzvet v nebo, ti pošljem enega mojih učencev, da te reši tvoje boleznii ter dá življeenje tebi in tvojim ljudem.“ In res je po Kristusovem vnebohodu Juda, s pridivkom Tomaž, poslal v Edeso, Abgarjevo prestolnico, apostola Tadeja, enega izmed sedemdesetih Jezusovih učencev, ki je kralja ozdravil in Edesanom evangelij oznanjal.

Evzebij je menil, da so ti spisi pristi. Pravi, da jih je našel v državnih arhivih Edese in jih je zato prevedel

iz sirskega v grški jezik. Toda v dekretu papeža Gelazija (iz leta 495) so ti spisi zavrženi med apokrifne proizvode. Že prej je pisal Avguštín: „Če bi obstojala Kristusova lastnoročna pisma, bi imela v Cerkvi nad vse vzvišeno veljavo“ (Contra Faustum Manichacum 28). Isto je trdil Hierónim: „Odrešenik ni zapustil nobenega lastnoročnega spisa svojega nauka, kakor sanjarijo apokrifni pisatelji“ (In Ezechielem 44).

Bolj obširno pa poroča o spreobrnjenju Edesanov apokrifni spis, ki so ga našli v minulem stoletju in je bil prvič izdan leta 1876 v Londonu, v sirskelem izvorniku z angleškim prevodom, pod naslovom „Nauk apostola Addaja“. Strokovnjaki sodijo, da bi mogla biti sedanja oblika tega spisa iz konca četrtega ali iz začetka petega stoletja. Pisma, ki jih navaja Evzebij, so pa starejša, najbrž iz konca drugega stoletja, izza vlade kralja Abgarja IX. „Nauk apostola Addaja“ nudi precej več kot Evzebijeva pisma. Tako poroča tudi, da so Abgarjevi poslanci ponesli Kristusovo podobo iz Palestine v Edeso. Zanimivo pa je, da naš Gospod v „Nauku“ odgovarja Abgarju samo ustno, ne pismeno, kakor pri Evzebiju.

Kristus ne piše, nekdo drug piše, kaj ima po Gospodovem naročilu sporočiti kralju Abgarju. Slutimo, da si pisec tega apokrifa ni upal na dan s kakim ponarejenim Jezusovim pismom v času, ko je bil kánon (izkaz) svetopisemskih knjig nove zaveze že dosti trden in obče znan.

Sirski tekst, ki ga tu nudim v slovenskem prevodu, sem našel v Brockelmannovi sirski slovnici (Berlin 1912), ki ima v svojem drugem delu nekaj lepih dokumentov iz stare sirske književnosti. Jezik tega apokrifa je zelo podoben jeziku slavnega sirskega prevoda sv. pisma „Pešittha“, ki je deloma že iz drugega stoletja. Prevajam dobesedno in puščam značilnosti vzhodnega pripovedovanja nespremenjene.

Besedilo

V letu 343 vlade Grkov in za časa vladanja našega gospoda Tiberija, rimskega cesarja, in za časa vladanja kralja Abgarja, sina kralja Manu, v mesecu Tešri (prvi mesec civilnega leta, september — oktober), v dnevu dvanajstem je poslal Abgar Ukamá (Črni) Mariaba in šemešgerama, odlične prvake svojega kraljestva, in zanesljivega arhivarja Hanana z njimi v ono mesto Eleuteropolis, po aramejsko pa Beth-Gubrin k slavnemu Sabinu, sinu Eusetargisa, namestniku našega gospoda cesarja. Ta je imel vladno oblast nad Sirijo in nad Fenicijo in nad Palestino in nad vso zemljo Mezopota-

mije. In prinesli so mu pisma o vladnih zadevah. In ko so prišli k njemu, jih je sprejel z veseljem in častjo. In bivali so pri njem 25 dni in spisal jim je odgovor na pisma in jih poslal nazaj h kralju Abgarju. In ko so odšli od njega, so se odpravili in šli na pot proti Jeruzalemu. In videli so mnogo ljudi, ki so prihajali od daleč, da bi videli Mesija. Izšel je bil namreč glas o njegovih čudežnih delih v daljne dežele. In ko so Mariab, šemešgeram in arhivar Hanan zagledali tiste ljudi, so šli tudi oni z njimi proti Jeruzalemu. In ko so prišli gor v Jeruzalem, so videli njega, Mesija, in so se veselili z množicami, ki so ga spremljale. In videli so tudi Jude, ki so stali v skupinah in razmišljali, kaj bi mu storili. Hudo jim je namreč bilo, ker so videli, da ga je mnogo ljudestva med njimi priznavalo. In ostali so tam v Jeruzalemu deset dni. In zapisal je arhivar Hanan vse, karkoli je videl, da je storil. Mesija. Tudi še ostalo, kar se mu je bilo tam zgodilo, preden so prišli tja. In odpravili so se in so šli v Ede-so in so stopili gor pred kralja Abgarja, svojega gospoda, ki jih je bil poslal. In izročili so mu odgovor na pisma, ki so jih bili s seboj ponesli. In potem ko so bila pisma prečitana, so pričeli pripovedovati pred kraljem vse, kar so bili videli in vse, kar je bil storil Mesija v Jeruzalemu. In čital je arhivar Hanan pred njim vse, kar je bil zapisal in s seboj prinesel. In ko je kralj Abgar slišal, se je čudil in čudil. Pa tudi prvaki, ki so stali pred njim.

Avtoriteto večamo, kadar kažemo v njej Boga, zmanjšujemo jo, kadar
v njej kažemo človeka. — Monsabré

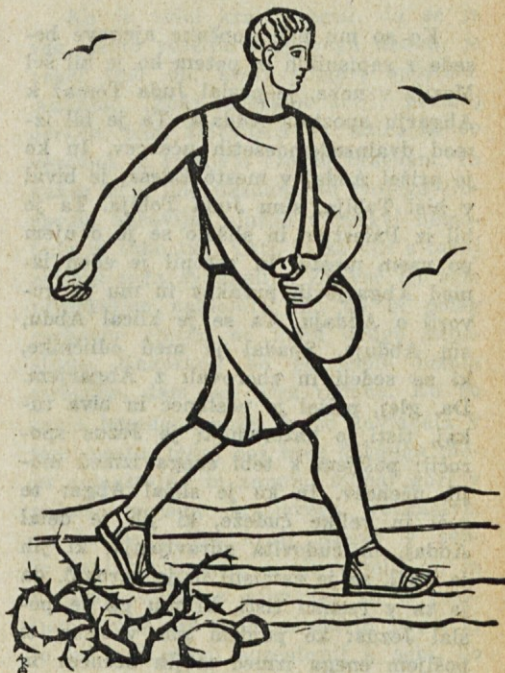
In rekel jim je Abgar: „Oni čudeži ni-
so od človeških sinov, kajti ga ni, ki
bi oživiljal mrtve, kakor le Bog sam.“

Neuresničena želja

Želel je sicer Abgar, da bi se osebn-
no odpravil tja čez in šel v Palestino
ter bi videl na lastne oči vse, kar dela
Mesija. Ker pa ni mogel iti preko ozem-
lja Rimljanov, ki ni bilo njegovo, da
bi ne bilo to morda razvpito kot pre-
mo in odposlal Mesiju po rokah arhi-
varja Hanana. In šel je iz Edese štiri-
rinajsti dan Adarja (februar — marec)
in prišel v Jeruzalem dvanajsti dan Ni-
zana, četrti dan v tednu. In našel
je Mesija v hiši Gamaliela, prvaka Ju-
dov. In prečitano je bilo pred njim pis-
mo, ki se je glasilo takole: „Abgar
Ukamá Jezusu, dobremu zdravniku, ki
se je prikazal na jeruzalemski zemlji,
Gospod moj, pozdrav! Slišal sem o tebi
in o tvojem zdravljenju, da ti ne zdra-
viš z zdravili in s koreninami, temveč s
svojo besedo slepim odpiraš oči in hro-
mim daš hoditi in gobave očiščuješ in
gluhim daš slišati in izganjaš duhove
in hudiče mesečnikov in trpeče ozdrav-
ljaš s svojo besedo. Tudi mrtve obujaš.
In ko sem jaz slišal ta velika čuda, ki
jih ti delaš, sem položil v svoje misli,
da si ti ali Bog, ki si prišel iz nebes
in delaš to, ali pa, da si ti sin božji, ki
vse to delaš. Zaradi tega sem pisal pro-
seč te, da prideš k meni, ker te častim
in da mi ozdraviš sleherno mojo bol, da
postanem tvoj vernik. Tudi to sem zo-
pet čul, da Judje godrnjajo zoper tebe
in te preganjajo, celo križati te želi-
jo in gledajo, kako bi te oškodovali.
Imam majhno mesto in lepo ter zado-
stno dvema, da bi tam bivala v mi-
ru.“

Jezus prejme pismo

In ko je Jezus prejel pismo v hiši
prvaka judovskih duhovnikov, je rekel
arhivarju Hananu: „Pojdi in reci svo-
jemu gospodu, ki te je poslal k meni:
Blagor tebi, ki veruješ v mene, dasi me
nisi videl; pisano je namreč o meni, da
oni, ki me bodo gledali, ne bodo ver-
jeli vame. Kar se pa tega tiče, da
si mi pisal naj pridem k tebi: Vse, za-
radi česar sem bil semkaj poslan, se je
sedaj dopolnilo; jaz grem k Očetu, ki
me je poslal in potem, ko se dvignem k
njemu, ti pošljem enega izmed mojih
učencev, ki ti bo vsako bol, ki jo imaš,
docela ozdravil, pa tudi vsakemu, ki

*Seme ni padlo med trnje, ampak v
rodovitno zemljo*

biva s teboj. Spreobrnil jih bo k več-
nemu življenju in tvoje mesto bo bla-
goslovljeno in sovražnik ne bo več vlad-
dal v njem vekomaj.“ Ko je pa arhivar
Hannan videl, da mu je bil Jezus tako
naročil in ker je bil kraljev slikar, je
prišel in naslikal Jezusovo sliko v iz-
branih barvah in jo je ponesel h kralju
Abgarju, svojemu gospodu. Ko je kralj
Abgar videl to podobo, jo je sprejel z
velikim veseljem in jo je postavil z ve-
liko častjo v eno izmed dvoran svoje
palače. In pripovedoval mu je arhi-
var Hanan vse, kar je bil slišal od Je-
zusa.

Apostol Addaj — eden izmed dvainsedemdesetih učencev

Ko so mu bile končane njegove be-
sede v zapisnikih in potem ko je bil šel
Mesija v nebo, je poslal Juda Tomaž k
Abgarju apostola Addaja. Ta je bil iz-
med dvainsedemdesetih učencev. In ko
je prišel Addaj v mesto Edesa, je bival
v hiši Tobija, sinu Juda Tobija. Ta je
bil iz Palestine in slišalo se je o njem
po vsem mestu. In vstopil je eden iz-
med Abgarjevih prvakov in mu je go-
voril o Addaju. Ta se je klical Abdu,
sin Abduja. Spadal je med odličnike,
ki so sedeli in zborovali z Abgarjem.
Da, glej, prišel je poslanec in biva tu-
kaj, tisti, o katerem ti je Jezus spo-
ročil: pošljem k tebi enega izmed moj-
jih učencev. In ko je slišal Abgar te
reči in velike čudeže, ki jih je delal
Addaj, in čudovita zdravljenja, ki jih
je vršil, se je zamislil in je veroval, da
je ta v resnici tisti, ki mu ga je po-
slal Jezus: ko pojdem gor v nebo, ti
pošljem enega izmed mojih učencev in
ozdravil bo tvojo bol.

In poslal je Abgar in poklical To-

bija ter mu rekel: „Slišal sem, da je
prišel neki mogočen mož in da biva v
tvoji hiši; pripelji ga k meni. Morda
se bo našlo zame lepo upanje ozdrav-
ljenja od njegove strani.“ In podvizal
se je Tobija naslednji dan in popeljal
je apostola Addaja in ga povedel gor
k Abgarju. Ko je on zvedel, da je Addaj
tisti, ki je bil z božjo močjo poslan k
njemu, in ko je Addaj stopal gor in
prišel gor do Abgarja, ko so prvaki
stali okoli njega, prav ko se je on nje-
mu bližal, je videl Abgar čudovito vi-
denje sem od obraza Addajevega. In
prav tisto uro, ko je videl Abgar ti-
sto videnje, je pokleknil in počastil
Addaja. In veliko začudenje je prijelo
vse one, ki so stali pred njim. Oni
namreč niso bili videli tistega videnja,
ki ga je videl Abgar. Nato je rekel Ab-
gar Addaju: „Ti si v resnici učenec Je-
zusa, junaškega čudodelca, sina božje-
ga. On mi je sporočil: pošljem ti ene-
ga svojih učencev v ozdravljenje in živ-
ljenje.“ Rekel mu je Addaj: „Ker si že
prej veroval v njega, ki me je poslal k
tebi, ker sem jaz tisti, ki sem poslan k
tebi in ker boš še verjel vanj, vse, kar-
koli mu boš zaupal, se ti bo zgodilo.“
Odgovoril mu je Abgar: „Tako sem ve-
roval vanj, da za tiste Jude, ki so ga
bili križali, sem zahteval, da se mi pri-
pravi četa, da grem ven in jih pobijem.
Pa zaradi te rimske vlade sem odnehal,
zaradi mirovne pogodbe, ki jo imam z
mojim gospodom cesarjem Tiberijem,
kakor tudi moji očetje predniki“ 11).
Rekel mu je Addaj: „Naš Gospod je
spolnjeval voljo svojega Očeta in ko je
dopolnil voljo svojega Roditelja, se je
dvignil k svojemu Očetu in sedi z njim
v slavi, ki je bila v njem od vekomaj.“
Rekel mu je Abgar: „Tudi jaz verujem
vanj in njegovega Očeta.“ Odgovoril

mu je Addaj: „Ker tako veruješ, položim jaz svojo roko nate v imenu Njega, v katerega veruješ.“ In tisto uro, ko je položil svojo roko nanj, je ozdravil od škodljive bolezní, ki jo je trpel že dolgo. In čudoma se je čudil Abgar, da, kakor je bil slišal o Jezusu, kako je deloval in zdravil, prav tako tudi Addaj brez slehernega zdravila zdravi v imenu Jezusovem. Pa tudi Abdu, sin Abduja, je imel podagro (skrnino) v svojih nogah. Tudi njegovim nogam se je on približal, položil svoje roke nanje in ga ozdravil. In ni imel pozneje več podagre. Pa tudi po vsem mestu je vršil velika ozdravljenja in čudežne moči je izkazal tamkaj. Rekel mu je Abgar: „Zdaj ve vsak človek, da v moči Jezusa Mesije delaš te čudeže. In glej mi se čudimo nad tvojimi deli. Zdaj te pa prosim, pripoveduj nam o Mesijevem usmrčenju, kako se je zgodilo, in o njegovi slavni moči in o tistih čudežih, o katerih smo slišali, da jih je storil, in katere si videl skupaj z ostalimi tvojimi tovariši.“

Korak iz teme v luč

Odgovoril mu je Addaj: „O tem jaz ne molčim, pač pa to oznanjujem, saj zato sem poslan semkaj, da govorim in učim vsakega, ki je voljan, da veruje kakor ti. Za jutri zberi mi vse mesto in sejal bom vanj besedo življenja s pridigovanjem, ki ga bom imel pred vami.“ In naslednji dan je Abgar naročil Abduju, sinu Abduja, tistemu, ki ga je bil ozdravil od bridke bolečine v svojih nogah, naj pošlje glasnika, naj kliče po vsem mestu in se naj zbere vse prebivalstvo mož in žena na kraju,

ki se imenuje Beth Thebará (hiša uničenja) na širokem trgu Beth Avidá (hiša slepa), da bodo slišali nauk apostola Addaja. In ko je bilo zbrano vse mesto, moške in žene, jih je apostol Addaj poučeval v veri našega Gospoda Jezusa Mesije. In rekel jim je: „Tisti, ki so sprejeli besedo Mesijevo, naj ostanejo pri nas, in tudi tisti, ki se želijo udeležiti molitve z nami, in potem pojdete domov.“ In razveselil se je apostol Addaj, ko je videl, da je množica mestnega prebivalstva ostala pri njem. In malo je bilo tistih, ki niso ostali v tistem času, in še ti redki so čez malo dni sprejeli njegove besede in verovali evangeliju Mesijevega pridigovanja.

Ko je videl kralj Abgar, da se je vse mesto veselilo njegovega nauka, je rekel tudi on, kralj Abgar, apostolu Addaju: „Zdaj, kjerkoli želiš, pozidaj cerkev, hišo zbirališča za tiste, ki so verovali in verujejo tvojim besedam. In kakor ti je bilo ukazano od tvojega Gospoda, opravljaj službo v cerkvi nemočno in tako tudi tisti, ki so bili s teboj učitelji tega evangelija. Za več let sem pripravljen nakloniti jim, da bi poleg cerkvene službe ne imeli druge zaposlitve. Kakorkoli bo potrebnih hišnih stroškov, dam jaz brez računa. Ko bo tvoja beseda krepka in bo zavladala v tem mestu, tedaj boš brez drugega moža samostojno in zaupno stopal gori v palačo mojega kraljevega veličastva. In ko je prišel kralj Abgar v svojo kraljevo palačo, se je veselil on in njegovi prvaki z njim ter so z veseljem svojih sre tudi oni slavili Boga, ki je bil njih misli spreobrnil k sebi, ko so se odpovedali poganstvu, v katerem so bili prestali in se priznali k evangeliju Mesijevem.

Priznanje poganskih duhovnikov

Ko je Addaj pozidal cerkev, so v njaj opravljali obljube in daritve, oni in mestno prebivalstvo. In tam so opravljali bogoslužje vse dni svojega življenja. Ševida pa in Abdnebo, prvaka (poganskih) duhovnikov tistega mesta, ko sta videla čudeže, ki jih je delal Addaj, sta tekla in porušila oltarje, na katerih so bili darovali pred (maliki) Nebo in Bel, njihovi bogovi, izvzemši veliki oltar sredi mesta. In klicala sta in rekla: Ta je res učeneec tistega velikega, spretnega in slavljeneega, o katerem smo slišali vse, kar je storil v deželi Palestini. In vse tiste, ki so verovali v Mesija, je vzel Addaj in jih je krstil v imenu Očeta in Sina in Sv. Duha. Tudi Judje, ki so poznali postavo in preroke, tisti, ki so prodajali svileno blago, tudi oni so se dali prepričati in poučiti ter so priznavali, da je Mesija sin živega Boga. Pa niti kralj Abgar niti apostol nista silila nobenega z nasiljem, naj veruje v Mesija. Aggaj pa je izdeloval svileno blago in čelne ovitke za kralja. In Falut in Abšelama in Marsamia z ostalimi tovariši so se držali apostola Addaja. In sprejel jih je in namestil pri sebi v cerkveno službo. In brali so staro in novo zavezo, preroke in apostolska dela; ves dan so to premišljevali. In leta potem, ko je bil apostol Addaj pozidal cerkev v Edesi in jo opremil z vsem, kar se ji je spodobilo in je poučil množico mestnega prebivalstva, je tudi po drugih vaseh, daljnjih in bližnjih, zidal cerkve, jih opremil in olepšal ter

namestil v njih diakone in duhovnike. In brali so pisma, poučeval jih je v njih. In o vrstah cerkvenih služb je poučeval Gava in Bara.

Smrt apostola

In po vsem tem je obolel na bolezn, vsled katere je moral iziti iz tega sveta. In poklical je Aggaja vpričo vse cerkvene občine in namestil ga je kot voditelja in oblastnika namesto sebe. In Faluta, ki je bil diakon, je posvetil v duhovnika in Abšelama, ki je bil pis-mouk, je posvetil v diakona. In po treh naslednjih dneh, ko je slišal in sprejel pričevanje nauka svojega pridigovanja od svojih služabnikov, je šel ob navzočnosti vseh prvakov iz tega sveta. In bil je peti dan v tednu, štirinajsti meseca Ijarja (maja).

Žalovanje ljudstva

In v veliki žalosti in v bridki bolečini je bilo vse mesto po njem. Pa ne samo kristjani so žalovali za njim, ampak tudi Judje in pogani, ki so bili v tem mestu. Kralj Abgar pa je žaloval za njim bolj ko vsak drug človek, on in velikaši njegovega kraljestva. In v veliki žalosti svojega srca je zanemaril in opustil slavo svojega kraljevanja tisti dan. In v bridkih solzah ga je objokoval skupaj z vsemi in s prebivalstvom vsega mesta. Kdor ga je videl, se je čudil, kako je bil žalosten nad njim. In z veliko in sijajno slovesnostjo ga je spremljal in pokopal, kakor kadar umre kateri izmed velikašev. In

Treba je izrabiti priliko, da se v mladi duši vname misel za žrtve;
brez žrtev ni človek nič. — Lacordaire

položil ga je v velik grob s kipi in okraski, v tisti grob, v katerega so bili položeni iz Bet-Ariu predniki očeta kralja Abgarja. Tja ga je položil potrj z velikim žalovanjem in jokom.

In ljudstvo vse cerkvene občine je zahajalo tja od časa do časa in molilo tam goreče. In spomini in obletnice so se obhajale iz leta v leto, kakor je bila naredba in nauk, ki so ga bili prejeli od apostola Addaja in kakor je bilo navdilo Aggaja. Ta je bil namreč voditelj in oblastnik in dedič njegovega sedeža vsled polaganja rok duhovništva, ki ga je bil od njega prejel vpricho vseh.

Posnetek

Nauk apostola Addaja, četudi ni svetopisemska knjiga, je vendar star dokument, ki priča o prvotnem širjenju krščanstva. Glas o delovanju našega Gospoda je šel kmalu preko meje Palestine. Vendar niso ne v Palestini ne v okolici pravilno razumeli božjega poslanstva Jezusovega. V ospredju jim je bil čudodelec, ki lačne hrani, bolnike ozdravlja in celo mrtve obuja. Tudi Abgar, ki je trpel na podagri, se je hotel tako okoristiti. Izraz „sin božji“ pomeni v Abgarjevi miselnosti samo božjega poslanca. Pravo spoznanje Kristusove osebnosti in njegovega poslanstva je prišlo šele na binkošti.

Iz tega sirskega spisa je dalje razvidno, da so šli apostoli kmalu po Gospodovem vnebohodu v sosedne dežele oznanjat krščanske resnice in da so se tudi s čudeži legitimirali kot božji poslanci. Če bi ne bili tudi s čudeži podprli svojega nauka, bi bil pač največji čudež ta, da so narodi brez čudežev

Po spreobrnjenju so radi zahajali v katoliške cerkve

sprejeli vero, ki je zahtevala toliko žrtev, večkrat tudi življenje.

Končno priča ta spis, da je imela Cerkev že koj spočetka urejeno hierarhijo obstoječo iz diakonov, duhovnikov in škofov ter da se je duhovniška cblast dajala s polaganjem rok cerkvenih predstojnikov, ki so bili nasledniki apostolov. V tem starem dokumentu beremo tudi, da so si tisti prvi misijonarji z delom svojih rok služili vsakdanji kruh. Kakor je škof Aggaj izdeloval svileno blago, tako je bil apostol Pavel nosen na svoje žuljave roke, s katerimi je kot izdelovalec šotorov prisluzil potrebno zase in za svoje tovariše (Ap. dela 18, 3 in 20, 34).

Vera in umetnost si ne nasprotujeta. Nasprotno. Medsebojno se dopolnjujeta. Kako je vplivala umetnost na vernost Slovencev? To nam letos pojasnjuje naš umetnostni zgodovinar Marijan Marolt.

Vpliv umetnosti na vero Slovencev

Poleg teh običajnih podob pa so čimdalje bolj pogosto nastopale nove slike, upodobitve svetnikov in svetnic in njihove legende. Sveti Jurij, sv. Lenart, sv. Katarina, sv. Doroteja, sv. Barbara, sv. Miklavž, sv. Ahac, sv. Marjeta, sv. Volbenk in drugi so bili znani po svojih vlogah in po svojih pobožnih delih in so dobivali prostor največkrat v ladji, včasih že na zunanjščini, pa tudi v presbiteriju, kolikor ni bil rezerviran za drugo slikarstvo, o čemer bomo pisali bolj spodaj. Tudi manj znani svetniki naj bi ljudstvo podučevali s svojimi pobožnimi in čudežnimi deli. Na Križni gori nad Škofjo Loko so postavim upodobljene legende iz življenja sv. Urha in sv. Korbinjana.

So pa tudi vedno bolj pogoste nekakšne simbolične upodobitve Kristusa, tako postavim Imago pietatis (Kristus trpin) pred orodji trpljenja. Kristus, kjer se iz vseh njegovih ran zlivajo curki njegove krvi v kelih (Visoko nad Kureščkom) ali slika Svete Nedelje (Crngrob), kjer je v sredi naslikan Kristus, ob njem, mišljeno bolj v ozadju, so pa upodobljena dela, ki jih v nedeljo ni dovoljeno opravljati, da se z njimi Kristus ne muči. V nekem kraju (Zaningrad v slovenski Istri) je Kristusa nadomestila žena s krono na glavi, alegorija svete nedelje same. Ta sim-

bolika v slikarstvu je bila ljudstvu splošno razumljiva in zanj vzpodbudna. Ne tako vsa simbolika, ki je bila že v drugi polovici 15. stoletja kiparski okras raznih konzol in sklepnikov: fantastična bitja, grimase in karikature, katerih pomen še danes ni razjasnjen in so bile že ob času svojega nastanka očitno bolj namenjene duhovščini, morebiti kot snov za njene pridige. Reči je treba, da je tudi v 15. stoletju slikarstvo dosti bolj poljudno, hitro na ljudstvo delujoče, kot pa kiparstvo. Tako slikarstvo rado prikazuje tudi prizore iz posvetnega življenja, postavim ročno delo Device Marije ali človeško delo (pod božjim varstvom) sploh, pri čemer naj opozorim, da so takšni ljudski prizori vzeti največkrat iz življenja preprostih ljudi — sodobnikov. Tako je pozno srednjeveško slikarstvo postalo za nas edina ilustracija za študij tedanjih ljudskih noš, ki so bile pred 500 leti seveda precej drugačne, kot te narodne noše, ki jih danes še tako radi obnavljamo in so po poreklu stare največ 250 let ali še manj. Lahko rečemo tudi, da so svetniške legende, če ni šlo ravno za biblične osebnosti (apostole, evangeliste) najrajši oblačili v tedanje sodobne (poznosrednjeveške, renesančne) noše, tako da bi bili prizori čim sodobnejši. Tudi še drugačni

prizori so nam iz tistega slikarstva znani, tako luxuria — razvrtnica v krempljih hudobnega duha na Visokem pod Kureščkom in podobni, kar bi vodilo predaleč, če bi hotel vse naštet.

V zadnji četrtini 15. stoletja se je v novi motiviki visoko povzpela zlasti slovenska Istra. Poglavitna umetnika sta bila tam

Vincenc in Janez iz Kastva

Prvi je poslikal l. 1474 cerkev MB na škrljju pri Bermu, drugi pa l. 1490 cerkev v Hrastovljah. V novejšem času hočejo umetnostni zgodovinarji istsko slovensko slikarstvo označiti že s posebnim geografskim ozemljem izven „pravega“ slovenskega. Nas to gibanje tukaj ne zanima. Bolj važna je izredna obogatitev snovnosti. Oba mojstra sta naslikala ciklus Mrtvaški ples: smrt objema v nekakšnem plesnem koraku zastopnike raznih stanov obeh spolov. Janez je naslikal v Hrastovljah še ciklus slik iz Geneze in tako je njegova biblia pauperum obsegala prizore od najstarejših časov do vsakodnevnih usodnih dogodkov njegovega časa, ki ga dopolnjuje še v vsem letu značilna dela v ciklu mesecev.

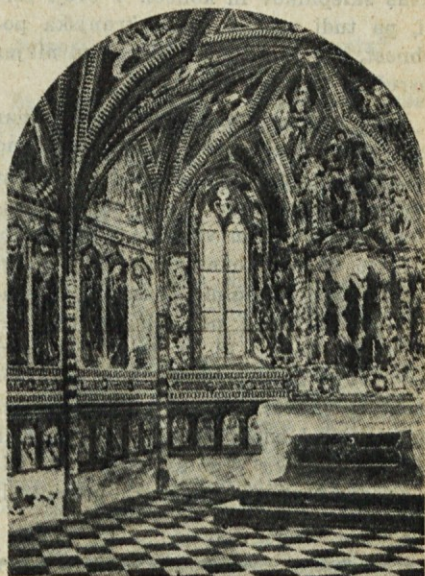
Prav poseben razvoj je imel presbiterij, ki je zlasti na Kranjskem dosegel nenavadno skladnost, tako, da ga umetnostnozgodovinska znanost imenuje kar

kranjski presbiterij

Že v starokrščanski dobi je v Italiji polukupulo apsido krasil navadno Kristusov lik. Ta Kristusov motiv se je prenesel po vsej priliki tudi na roman-

sko apsido v Sloveniji. Apsido je gotski dobi nadomestil posebni, od ladje ožji presbiterij, katerega je od ladje delil šilastoločni slavolok. Gotski presbiterij je bil zaključen s tremi stranica-mi osmerokotnika. S časom se je presbiterij precej podaljšal, posebno pri re-dovnikih, pa tudi pri meščanskih cerkvah. Presbiterij je bil vedno obokan.

Že v romanski dobi je bil Kristusov lik obdan od simbolov evangelistov ali s kakšnimi apostoli, svetniki in Marijo. To je prevzela gotika. Spet je bil presbiterij najbolj poudaren del cerkve in vanj se je preselil Kristus s svojim apokaliptičnim spremstvom. Sprva je Kristus ostal „na starem mestu“: v podločju nad vzhodnim oknom, pa se je dostikrat preselil na glavni sklepnik, ki

Presbiterij Suha pri škofji Loki
(1440—1450)

je združeval največ reber. V 15. stoletju se je uveljavil bogatejši zvezdnati ali mrežasti svod presbiterija. S tem so se pomnožila obočna polja, kar je imelo vpliv na učinkovitejšo razvrstitev zamisli Kirstusa v nebeški slavi.

Kristus je zavzemal osrednje polje na temenu oboka; radialna štiri polja so zavzeli evangelisti, največkrat njihovi simboli; druga polja angeli z znaki trpljenja ali napisanimi trakovi, včasih tudi z glasbili. Slikarsko je nastala tako pravcata pavovska pestrost. Najlepši tovrstni presbiteriji so v že omenjenih cerkvah na Suhi, na Križni gori, pri sv. Urhu pri Tolminu in pri sv. Janezu ob Bohinjskem jezeru. Tak presbiterij je v duhu gotskega mysticizma skupnostna umetnina, ki druží s slikarstvom tudi arhitekturo in kiparski okras sklepnikov in konzol. V svoji formi, pa tudi vsebini je to kranjska posebnost, ker se drugje v Alpah ni nikjer posrečila tolikšna skladnost.

Naš vodilni umetnostni zgodovinar dr. Franc Stelé piše: „Slovenci smo konec srednjega veka doživeli celotnost srednjeveškega duhovnega napora, začetega pod verskim vidikom.“ To sodbo, ki jo je izrekel znanstvenik na podlagi svojih študij formalnih dosežkov, bi lahko dopolnili bolj po domače tako-le: Slovenski človek, ki je že v romanski apsidi videl najpopolnejše, kar more arhitektura ustvariti, je v gotskem presbiteriju videl odsev nebeške lepote. Kar je videl drugega v gotski cerkvi, so bile predpriprave za nebesa; presbiterij

je bil pa odsev nebes samih, ki jih podpirajo apostoli, ki so večinoma zavzemali pokončne stene v presbiteriju.

Ta umetnostna in versko dejavna vnema je cvetela zlasti v 15. stoletju, tudi v njega 2. polovici in to vkljub temu, da je pričela zadevna vnema pri duhovščini pešati. Nosilec te versko spodbudne umetnosti ni bil niti plemič, niti toliko duhovnik, kot meščan in — kmet, ki sta postala — drugi zlasti kot cerkovnik, predhodnik ključarja, poglavitna naročnika, meščan tudi kot slikar. V drugi polovici stoletja nas posebno preseneča, da je bil to čas najlutejših turških napadov in prav takrat je bilo važno umetnostno središče Kastva, že blizu turške mej. Turki (bolje: Bosanci) so marsikatero cerkev uničili, a naši predniki so jo spet nazaj postavili in opremili.

V prvi polovici 16. stoletja sta nastali bogato poslikani cerkvi sv. Primoža nad Kamnikom (1520) in Marija Gradec pri Laškem na štajerskem; v Škofji Loki je pa deloval od l. 1522 do 1540 slikar Jernej, ki je slikal razen v okolici Škofje Loke tudi drugje po Gorenjskem in v Slovenski Benečiji. V sredi 16. stoletja je pa to živahno umetnostno in versko vzgojno delo prenehalo, dokler niso nastopili drugi časi, ki jih je pripravila katoliška reformacija zlasti s tedanjim splošnim katoliškim koncilom v Tridentu.

Marian Marolt
(Bo še)

Toliko bolj prebiva Bóg v nas, kolikor bolj si prizadevamo, da bi ga prinesli drugim. — Bossuet

Med nami

Velika obletnica slovenskega krščanstva

1100. obletnice prihoda svetih slovanskih apostolov smo se Slovenci v Argentini nekajkrat spomnili v preteklem letu: na romanju v Lujanu, kjer je bilo nad 2000 rojakov, na praznik sv. Cirila in Metoda v Slovenski hiši in v septembru, ko je bila naša osrednja proslava, ki jo je pripravilo v Slovenski dvorani v Buenos Airesu društvo „Zedinjena Slovenija“. Zaključek teh prireditev pa je bil na praznik svetih Treh Kraljev v Don Boscovem zavodu v Ramos Mejia.

Ob 11 je bilo najprej slovesno ustoličenje relikvij svetih bratov, ki jih je slovenskemu oltarju Marije Pomagaj poslala Sveta Stolica. G. Tone Rant je nato ob asistenci letošnjih gg. novomašnikov Lovra Tomažina in Jurija Rode opravil sv. mašo, med katero je vodil petje g. Štefan Drenšek.

Priložnostni govor je imel g. direktor Anton Orehar. Govoril je o razmerju slovenskega naroda do duhovnika.

Popoldne je bila najprej družabna prireditev, nato žrebanje dobitkov, za tem pa polurna slavnostna akademija na prostem, kjer je g. Janez Perharič pojasnjeval skioptične slike o velikih delih naših apostolov sv. Cirila in Metoda.

XIII. misijonska veletombola

V nedeljo, 12. januarja je bila 13. misijonska veletombola. Bila je v „Ateneo Don Bosco“ v Ramos Mejii. Namen te tradicionalne veletombole je

vzbuditi med rojaki zanimanje za misijone in zbrati nekaj materialnih sredstev za njihovo pomoč.

Slovenci imamo danes 54 misijonarjev v svetu. Razdeljeni so takole: Na Japonskem jih je 6: 1 misijonar in 5 misijonark; na otoku Formozi so 4: 1 duhovnik, 2 misijonarki in en laični misijonar; v Honkongu in Makau so 3: 2 misijonarja in 1 misijonarka; v Vietnamu je eden; v Burmi je en misijonski brat; v Siamu sta dve misijonarki, na Javi ena. V Indiji in Pakistanu jih je 17: 6 duhovnikov, 6 misijonskih bratov in 5 misijonark. V Afriki jih ni dosti manj; 15, in sicer 4 duhovniki, 4 misijonski bratje in 7 misijonark. Na Madagaskarju je en duhovnik in ena misijonarka. Med Indijanci Južne Amerike sta pa dve misijonarki.

Prireditev „Duhovnega življenja“

Že „tridicionalna“ prireditev naše revije je bila letos napovedana za nedeljo, 26. januarja, ob koncu meseca našega verskega tiska. Zaradi slabega vremena pa je bila preložena na naslednjo nedeljo.

Prireditev je bila na Slovenski prištavi v Moronu. Dopoldne je bila sv. maša z govorom g. direktorja Antona Oreharja. Opoldne je bilo skupno kosilo, popoldne pa po magnetofonskem traku govora ljubljanskega škofa dr. Rožmana in nadškofa dr. Vovka, otroški nastopi, igre in tekmovanja, bogat srečolov ter nagardno žrebanje onih naročnikov, ki so že poravnali letošnjo naročnino. V mraku pa so rojaki mogli videti še prizore „Živih jaslje“, ki jih je z otroci uspešno pripravila ga. Marija Debevec.

Med izžrebanimi so bili: iz Francije: ga. M. Piškur; iz Avstrije: s. Gabrijela Božnar; iz Brazzilije g. Niko Žužek, SJ; iz Argentine pa: g. Martin Fajfar, g. Jože Poznič, g. Vid Belec, g. Jernej Kalan, ga. Katarina Prešeren, g. Leopold Lah in gdč. Ivanka Krušič.

Počitnice

V januarju in v februarju so v Argentini šolske počitnice, pa tudi delavci po tovarnah, uradniki in drugi imajo nekaj dni v tem času svoj „dopust“.

Naši rojaki prežive svoje zaslužene počitnice na različne načine. Večina seveda na svojem domu, niso pa več redkrajev Argentine. Po božiču je sem prišla tudi skupina slovenskih otrok iz Velikega Buenos Airesa. Skupina je štela 44 otrok. Vodile pa so jo učiteljice: ga. Marijana Batagelj, gdč. Anica Šemrov in gdč. Mija Markež.

Prvo sv. obhajilo

Preteklo leto, v mesecu decembru, je 76 slovenskih otrok iz Velikega Buenos Airesa pristopilo k prvemu sv. obhajilu. V Slovenski kapeli v Buenos Airesu jih je bilo 60; v Slovenski vasi v Lanusu pa 16.

Začetek šolskega leta

V nedeljo, 1. marca je bila v Slovenski hiši v Buenos Airesu začetna šolska sv. maša. Šolske sv. maše, katero je daroval g. dr. Alojzij Stare, se je udeležilo veliko otrok iz raznih šolskih tečajev s svojimi starši. Navzoči

so bili seveda tudi gg. učitelji in gospodične učiteljice.

Po sv. maši pa je bila v dvorani igra „Od zibeli do groba“, katero je za Slomškovo stoletnico smrti napisal naš znani mladinski pisatelj g. Mirko Kunčič. Igro je pripravil tečaj Antona Martina Slomška, pod vodstvom učiteljice gdč. Anice Šemrov. Igra je zelo dobro uspela.

Seja slovenskih dušnih pastirjev

V sredo, 16. februarja so se zbrali v Slovenski hiši pod vodstvom g. direktorja Antona Oreharja.

Č. g. direktor Anton Orehar razdeljuje prvoobhajancem spominske podobe

Trgovina ni katoličanu prepovedan poklic. Obratno. Ravno trgovec lahko učinkovito vpliva na izboljšanje družbe s trgovsko poštenostjo

TRGOVEC

I. Poslanstvo trgovine v družbi:

● Potrebnost trgovine:

— Za družbo:

1. Kar je krvni obtok v živem telesu, to je trgovina v družbi: je vez med proizvajalcem in potrošnikom. Proizvajalni aparat sta v glavnem industrija in poljedelstvo, potrošni pa posamezniki v družbi in ta v celoti.
2. Trgovina nehote poveže med seboj mesta in države. Neti tekmovanje, konkurenco, z večjim upoštevanjem boljših izdelkov. Nerazvitim deželam lajša življenje z dobavljanjem izdelkov drugih držav.

— Za posameznika:

1. Poedini človek ne razpolaga z vsem potrebnim za svoj obstoj in izpopolnitev, zato mu je potrebno medsebojno izmenjavanje, trgovina. To nalogo vrši trgovec.
2. Za trgovca je trgovina način preživljanja, vir dohodkov. To je njegov poklic. Nekateri so kot rojeni za trgovino, imajo trgovsko „žilico“. Tudi to je božja volja, da udejevsti trgovske talente, kdor jih ima.

● Koristnost trgovine:

— Za proizvajalca:

1. Brez trgovcev, ki so most med proizvajalci in potrošniki, je obstoj industrije in podjetij skoraj sploh nemogoč.
2. Veliko izdelkov, boljše večina, ne ostane in ne more ostati na kraju proizvodnje — prodajni trg je ločen od tovarne.
3. Zelo redko se na istem mestu križata proizvajalec in potrošnik.
4. Trgovina ureja nesorazmerje med proizvodnjo in potrošnjo: npr. tovarna veliko proizvede, medtem ko posameznik rabi le po en izdelek.

— Za potrošnika:

1. Trgovec mu posreduje kakršno blago hoče in kolikor hoče.
2. Prevzame vse sitnosti, ki so v zvezi z nakupovanjem pri proizvajalcu.
3. Nudi mu najrazličnejše reči in iz najoddaljenjših krajev sveta.

● Dovoljenost trgovine:

1. Sv. Tomaž pravi, da je trgovina dovoljena, a s pripombo, da če služi skupni blaginji.
2. Ni dovoljena trgovina zgolj zaradi trgovine, da bi bila sama sebi namen, ampak le kot sredstvo preživljanja.
3. „Trgovski dobiček“ je dovoljen kot pri vsakem drugem poklicu, le da se ne sprevrže v oderuštvo.

● Nevarnosti pri trgovini:

— Tvarne:

Nihče jih ne taji in ne prezira. Včasih visi na nitki morda vse premoženje: nesrečna kupčija, slaba prodaja, požar ali poplava ipd., in delo večih let je lahko naenkrat uničeno.

— Moralne:

So še večje in močnejše, ker so odvisne od uspeha pri trgovini: če gre slabo je nevarnost, da se poslužimo nedovoljenih sredstev: prevare, oderuštva, potvorbe dokumentov itd., če gre dobro je nevarnost za pohlep, lakomnost: vedno več in več, čeprav je že vsega čez mero.

Nevarnost za materializem: zakopljemo se tako globoko v denar, da ne vidimo več nebes, ki se pno nad nami, in vendar je samo eno potrebno, vse drugo nam bo navrženo.

II. Moralne dolžnosti trgovca:

● Dolžnost pravičnosti:

— Do družbe:

1. Spolnjevati zakone, ki urejajo trgovino.
2. Pomagati družbi s presežkom pri dobičku.

— Do odjemalcev:

1. Hitra in točna postrežba. Ni pravilno hraniti blago zato, da bi ga v času pomanjkanja dražje prodajal.
2. Ne čezmerno dražiti reči za prvo uporabo: hrano, obleko in drugo.
3. Ne goljufati: glede količine: prava kraja je npr. pokvariti tehtnico sebi v prid; glede kakovosti pravi sv. Tomaž: „Če prodajalec ve za napako v blagu in ne opozori nanjo oz. umakne blago s trga, s tem krade, in je dolžan popraviti povzročeno škodo.“

— Do uslužbencev:

Ima iste dolžnosti kot podjetnik.

— Do drugih trgovcev:

1. Ne sme se posluževati nedovoljenih sredstev zato, da bi si pridobil novih odjemalcev (z obrekovanjem, blatenjem itd.).

2. Ne sme pretirano „špekulirati“ s čezmernim višanjem in zlasti nižanjem cen.

● **Dolžnost ljubezni:**

1. Katoliški trgovec mora najprej vestno spolnjevati svoje verske dolžnosti.
2. Do sotrgovcev naj goji in širi duh bratstva in medsebojne pomoči, ki naj se pokaže zlasti v primeru nesreče.

III. Zaključek:

Trgovec naj se zaveda in izpolnjuje zlasti ti dve zapovedi:

1. **Zapoved poštenosti:** k temu naj mu pomaga zavest, da je božji otrok, da smo na zemlji le popotniki, da ne bomo ničesar odnesli s seboj in naj ga v skušnjavah proti trgovski poštenosti vodi misel, da bo moral svoj končni in zadnji obračun predložiti Bogu in z njim skupaj pregledati še enkrat vse račune.
2. **Zapoved povrnitve:** najprej moramo poravnati medsebojne račune in dolgove, šele potem lahko upamo na božje usmiljenje in odpuščanje naših dolgov.

J. Re.

Tudi trgovec se lahko posveti v svojem
ookleu, če hodi po poti, ki mu jo narekujeja
Bog in socialni nauk Cerkve

Primorske vesti

● **Sv. misijoni v trziškem dekanatu.** Od 4. do 15. marca so v vseh župnijah trziškega dekanata imeli velik misijon. Misijon je vodil videmski nadškof msgr. Zaffonato ob pomoči številnih drugih misijonarjev. Misijon je začel goriški nadškof z veliko slovesnostjo v trziški stolnici dne 4. marca.

● **Nedelja katoliškega tiska v Gorici.**

V nedeljo 2. februarja na Svečnico, je bil letos napovedani dan katoliškega tiska. Po vseh cerkvah na Tržaškem in Goriškem, ki jih obiskujejo slovenski verniki, so bili zato primerni govori in pobiranje prispevkov za kat. tisk. V verski uri zadnjo nedeljo v januarju, pa je o pomenu in potrebi katoliškega tiska med nami govoril preko tržaškega radia č. g. Jože Jurak. V dvorani Katoliškega doma v Gorici pa je bila na svečnico popoldne lepa prireditev, kateri je prisostvovalo zelo veliko naših ljudi. Lepo zasnovan govor o kat. tisku je imel dr. Matej Poštovan iz Trsta. Dramski odsek SKPD pa je v režiji g. Komaca prikazal prizor iz Jalnove igre „Roža mogota“. Na sporedu je bil tudi bogat srečolov v korist Katoliškega Glasa.

● **Molitev na Sv. Gori.** Na Sv. gori se je zbralo dne 30. jan. 35 slovenskih duhovnikov, ki so obhajali 30. dan pogreba msgr. Toroša, apostolskega administratorja, ki so ga pred enim mesecem tam pokopali. Sv. mašo je pel in imel spominški govor dekan iz Dorneverga,

g. Stanko Vrtovec. Na pokojnikovem grobu so nato duhovniki zapeli prošnjo „Reši me, Gospod“. Prav tako na grobu msgr. Filipiča iz Grgarja, ki so ga isti dan pokopali na svetogorskem pokopališču.

● **Pustovanje v Gorici.** Še se drži tradicija med našim ljudstvom, da se mora o pustu zabavati. Tudi Zveza SKPD v Gorici je na to mislila in priredila na pustno nedeljo prav lepo zabavno prireditev v KD. Nastopila je mladina iz Pevme, števerjana, Podgore, Sovodenj in Gorice s kupleti, šaljivimi prizori in veselo muziko. Dvorana je bila natrpano polna in vsi so se veselo razpoloženi, za kar je poskrbela tudi žlahtna briška kapljica v bufetu, vračali na svoje domove.

Naj bo naša vsakdanja potreba,

da pri naših molitvah obrnemo pogled na svet naših dni, na njegove potrebe in prosimo za njihovo rešitev. Opažamo, da se mnogo vodilnih državnikov iskreno prizadeva za mir in boljši red na svetu. Prosimo Boga, da razsvetli te državnike, jih vodi, da bodo resnično delali za mir med narodi. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru v splošni avdienci 26. 1. 1964.)

Verniki, to je laiki,

imajo dolžnost, da širijo v svojem okolišju luč resnice in milost Kristusovo. Imajo dostop na vsa področja svetnega življenja, kar je velikokrat onemogočeno duhovnikom, zato laike veže velika dolžnost apostolskega dela. Katoliški laiki so tako „most“ med zunanjim svetom in Cerkvijo. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru vernikom v baziliki sv. Petra 3. 1. 1964.)

njihovo življenje — vse tako, kakor je dejal Tolminec slavnega spomina: „Pravzaprav zdaj šele vem, kaj je prava ljubezen do domovine. Le tisti bo ljubil prav in do konca, ki je bil v najmanjšem in najbolj prvem svetu najbolj zvest“ (Pregelj). Dr. Kimovčev najmanjši in prvi svet pa je bila Ajdovčeva domačija v Glinjah cerkljanske župnije na Gorenjskem, kakor je dal črno na belo natisniti na spominskih podobnicah ob svoji zlati maši l. 1952, ki jo je obhajal v isti nepozabni katedrali v Cerkljah, kjer je l. 1902 zapel novo mašo in bil l. 1878 krščen. V ta svoj najmanjši in prvi svet se je vračal ob vsaki priliki, kot študent s težkega grunta doma in stalen gost Vavknove hiše, kot mlad duhovnik, še samo v domačem kraju imeniten, ali kot kanonik, že ugledna osebnost v škofiji in slovenskem kulturnem svetu in slednjič kot zlatomašnik, deset let pozneje (l. 1962) pa kot starček bisernomašnik. Bil je ves srečen, da je bila njegova draga domača katedrala za to priliko izredno velikih lin navzdol zelo iznajdljivo in estetsko dovršeno opletan“ (vsi navedki iz njegovih pisem) in da je cerkev na pročelju dobila nov okras v obliki mozaika, ki predstavlja „Brezmadežno v nebesih kronano“ (bela lilija z vencem dvanajsterih zlatih zvezd), dovršeno umetniško delo po načrtih prof. Vurnika.

Ponovitev biserne maše v stolnici v Ljubljani je moral preložiti, ker ga je 3. okt. 1962 kap po levi strani opomnila, „da bo čas oditi“ in je kazalo, da biserne maše v Ljubljani sploh ne bo, pa ni bil prav nič nesrečen, „saj tako lepo, kot je bilo v Cerkljah, ne more biti, ko je bila cerkev veliko, veliko premajhna“. To samo za zgled, kako je

bil mož, katerega pesmi se skoro pri vsaki maši po vsem slovenskem svetu doma in na tujem pojó, do zadnjega z vsem srcem navezan na svoj mali svet pod gorami, ker je bil to njegov prvi svet, svet prve, čiste domovinske ljubezni, ki je ni prerastla ne izobrazba, ne čas.

Biserna maša v Ljubljani

Bolezen, ob kateri so duhovnike po deželi že k pogrebu vabili, ker je bil „že čisto mrlič“, pa se mu je tako zboljšala, da je 7. aprila 1963, na praznik sv. Cirila in Metoda, mogel biserno mašo ponoviti v stolnici v Ljubljani — s posebnim dovoljenjem iz Rima v staroslovanskem jeziku. Seveda je moral tudi kor po staroslovansko peti, peli so njegovo staroslovansko mašo na čast sv. Cirila in Metoda, ki jo je zložil že med prvo svetovno vojno, ko je bil med slovenskimi skladatelji še dokaj nova osebnost. Pa je morala skladba že biti zrelo delo, da jo je še kot starček potrdil, ko je na slovenskem glasbenem polju že toliko lepih del imel pokazati. Seveda je bila stolnica nabito polna, za vernike slovesna maša z vsemi lepotami katoliške (t. j. vesoljne) liturgije, za neverne pa najlepši pevski koncert z orglami. Večkrat se sprašujemo, kako to, da nam Slovincem petje tako izredno lepo iz rok gre. Kako neki ne — če je pa najbolj preprost Slovenec vsako nedeljo lahko pri koncertu — v domovini namreč, v deželah avtomobilov in bencina pa ljudskih pesmaric ni. Pri tej vzgoji in rasti naroda v eno izmed najbolj glasbenih ljudstev Evrope ima rajni dr. Kimovec tudi velik del zaslug.

Vera v poslednje maziljenje

Izboljšanje v bolezni (l. 1962) je rajni pripisoval učinku sv. poslednjega olja, s katerim so ga — nezavestnega — mazlili. Iz hvaležnosti do Boga se je konec septembra 1963, še pri polni zavesti, dal ponovno prevedeti, t. j. obhajati in maziliti s sv. poslednjim oljem. Sam pravi v pismu: „Ker je prav tiste dni začelo močno pritiskati na srce in sem si mislil: zdaj se je treba oskrbeti, ko sem še pri popolni zavesti. Obenem sem pa že dalj časa prepričan, da je sakrament sv. maziljenja — če se drži — besedila sv. Jakoba — ustanovljen v prvi vrsti v pomoč za telesno zdravje: bolniku „bo olajšano“; dasi potem, seveda, tudi za duševno zdravje: „če je v grehih, se mu bodo odpustili.“ „Sem že tudi sam večim bolnikom, ko je sicer kazalo, da bo konec verjetno smrt, svetoval, naj se dajo maziliti; najprej za zdravje (obkrat podčrtal on) in je bilo več primerov, ko so se zoper pričakovanje pozdravili. Sam imam pa na sebi tak primer: ko sem lani (1962 — op.) bil že ves mrlič — samo duša je bila še v meni — in so vsi bili prepričani, da vsak čas izdihnem, se je po sv. maziljenju bolezen začela kar hitro boljšati, da sem se popolnoma rehabilitiral in zopet slovesnosti opravljal, pridigal, pisal, roman prevajal. In zopet po letošnjem maziljenju — ko sem bil prepričan, da grem kar hitro večnosti naproti, se je tako zboljšalo, da tistih težav in bolečin pravzaprav več ni ali se le v zelo majhni meri kdaj prikažejo. Tako da morebiti še dočakam, da celjska „Mohorjeva“ sprejme prevod Ouslerjevega romana „The greatest story ever told“, ki sem ga te čase dovršil. Zelo bi želel, da je tu

natisnjeno, ker ljudje takih reči tukaj silno pogrešajo.“

To je pisal v oktobru 1963, ko je stopil že v svoje 86. leto. Zadeva s prevodom omenjenega dela, ki je „Jezusovo življenje v obliki romana, natančno po sv. pismu, le psihološko, kulturno, zgodovinsko itd. silno obogateno in poglobljeno,“ mu je bila v resnici zelo pri srcu. Ko je bil zaradi kapi eno leto prej nekoliko bolj črnogled, je dejal: „Saj morebiti, ali zelo verjetno, izida ne bom učakal, pa bi mi bilo tudi na onem svetu v veliko veselje, če bi naše družine, zlasti naši mladi ljudje, to delo v roke dobili.“ Kakor je torej videti, ga misel na smrt, ki se je v napadu kapi že kar od blizu oglasila, ni prav nič begala; hitel je prevajati Kristusov literarno obdelani življenjepis, pa prevedeti se je dal — in hitel prevajati naprej in je v resnici delo „te čase dovršil“. To je mir „pravičnega moža“, o katerem je na drugem mestu rečeno, da „živi iz vere“ in se nič ne boji umreti, ker mu je „smrt dobiček“.

Za pravilni slovenski besedni red

Poleg versko vzgojnih namenov je pa s tem prevodom imel še neko svojo „zahbrtno“ misel: pokazati ob tej priliki v praksi, kakšen mora slovenski besedni red v resnici biti. Kljub svojim častitljivim letom se je z navdušenjem pridružil jezikoslovnim strokovnjakom v domovini, ki so prišli do zaključkov, da je sodobni slovenski besedni red, ki se je ves razvil pod vplivom Levstika in njegovih pravil in je torej že nad sto let star, en sam velikanski kaos in da je zadnji čas, da se temu stanju „napravi konec“ — če ni celo on sam

dal dokajšen del pobude, da so se strokovnjaki tega vprašanja zares lotili. „Ker to pravilo (ki ga je celo vseučiliški profesor slovenist javno razglašal): najprej glagol, nato subjekt, ali glagol vsaj takoj za subjektom, pa pred objektom (vse podčrtal on — op.) ni nič drugega kakor velikanska zmota, strupena slana, ki čudovito rahlo cvetje jezika smodi, mori, zastruplja.“ Zato se je veselil, ko je čimdalje bolj kazalo, da bo omenjeni prevod lepega dne le dozorel za natis, ker bo ob tej priliki slovenskemu mlajšemu rodu pokazal, „kakšen je slovenski besedni red v resnici: po svojem iskanju in pisanju — že od l. 1895, od pete „šole“ dalje, zlasti pa od l. 1908 dalje — sem se čisto za gotovo zavedal, da je to, kar nekako „uradno“ velja, popolnoma napak.“

Tako se sam svojega dela veseli pod versko vzgojnim in jezikoslovnim vidikom: „Če bo Kristusovo življenje kot roman izšlo, bo to za naše verne — in še neverne ljudi — velika dobrot, saj je tako globoko zajeto in literarno prvovrstno pisano, da bodo tudi neverni ali maloverni izobraženci zavoljo estetskih kvalitet po njem segli. Pa še nekaj bo v tem: besedni red, kakršen v resnici mora biti. Vsaj upam, da se ne motim, če mislim da sem ga našel.“ — Če delo res izide, bo to zadnji dar dostojanstvenega starčka slovenskemu ljudstvu in po njegovih lastnih napovedih sodeč, bo njegovih let in izobrazbe vreden dar. Vsekakor pa take misli in načrti kažejo, da je bil mož do zadnjega duševno čil in vedno enako mlad.

Skriti velikan

Kaj je bil dr. Kimovec slovenskemu ljudstvu, se je nekajkrat pokazalo na

nepozabnih narodnih prireditvah na Stadjionu, ko je dirigiral pevski zbor 120.000 pevcev z godbo — saj je prepevalo vse ljudstvo, in kako je prepevalo pod njegovo večjo roko! Še bolj pa je „vox populi“ razodel svojo sodbu o rajnem stolnem proštu po l. 1945, ko je vsa peza resničnega narodnega predstavništva nepričakovano padla na povsem nova ramena. Da takrat niso njemu poverili vodstva ljubljanske škofije je bil gotovo edini razlog v človeškem računu in upanju, da bo orjak in vedno trdni kanonik msgr. Vovk dalje vzdržal kot pa vedno bolehní kanonik dr. Kimovec — pa se je spet izkazalo, da bolehní ljudje dalje žive kot pa nikoli bolni, ali pa se je izkazalo, da škofovska služba za „železno zaveso“ žre. Pa dr. Kimovcu preganjanje kljub temu ni odšlo, obsojen je bil na pet let zapora, pa so ga po enem letu in nekaj mesecih izpustili. Po smrti prejšnjega stolnega prošta Ign. Nadraha — ki je tudi okušal zapor na stara leta — je bil dr. Kimovec imenovan na to odgovorno mesto in je tako postal „prvi za škofom“ v ljubljanski škofiji.

Kot stolni prošt je z zgledno, nikdar dovolj prehvaljeno zvestobo svojemu 22 let mlajšemu škofu — najprej apostolskemu upravitelju msgr. Vovku — v najtežjih urah neomajno stal ob strani. Ob imenovanju je bilo v stolnici zahvalno opravilo, h kateremu se je zbralo toliko ljudstva, da je očitivec takole opisal takratno gnečo v ljubljanski stolnici: „Če bi se kdo onesvestil, bi ne padel — gneča bi ga nezavestnega pokonci držala.“ Ko je novi prošt ob koncu opravila intoniral — kdor je kdaj dr. Kimovca slišal, kako je s svojim čistim, angelsko srebrnim tenorjem za-

KAJ JE VIDEL GRAHAM GREEN V HAVANI

pel nedeljsko prefatio in s kakšno po-
božnostjo in ljubeznijo do koralala jo je
izpeljal, je razumel Mozarta, ki je de-
jal, da bi vse svoje skladbe dal za eno
koralno prefatio: za tako prefatio, ka-
kor jih je dr. Kimovec podajal ljudstvu
izpred oltarja, se res spleča dati sve-
tovno skladateljsko slavo — ko je torej
ob tisti slovesni priliki novi prošt dr.
Kimovec intoniral „Tebe Boga hvali-
mo“, je stolnica zadonela s tako ele-
mentarno močjo in tako iz ene duše
ob bučanju orgel pela zahvalno pesem,
da so se tisti trenutki vsem prisotnim
vtisnili v enega izmed takih spominov,
ki se nikoli več ne izbrišejo. Na ško-
fovskem prestolu je bil tedaj škof Vovk
ki je pozneje postal nadškof. In kakor
da je novi prošt svojo službo odslužil,
je umrl komaj dobrih šest mesecev za
njim.

Veliki glasbenik in zvesti duhovnik

Dolgo brazdo ima rajni prošt poka-
zati za seboj, globoko brazdo slovenske
glasbene kulture in zvestega duhovni-
štva. Za njegovih mladih kolen so or-
ganisti pri svetih opravilih še s „Flei-
schhauer-polko (mesarsko)“ „povzdí-
govali“ liturgičnega duha, danes je pa
sleherna fara izvežban pevski zbor. Po-
leg zaslug na raznih drugih področjih
ima rajni dr. Kimovec tudi za to iz-
premembo velike zasluge. Umrl je do-
bro pripravljen, saj se vse od jeseni
1962 dalje ni nehal Bogu zahvaljevati,
da se mu je prišla smrt tako „dosto-
janstveno“ napovedati — odtlej je ži-
vel trajno pripravljen na odhod v večni
nepovrat. Ob njegovi smrti je zelo na
mestu beseda iz psalma: „Ecce, quo-
modo moritur iustus — glejte, kako
umira pravičnik“!

Lojze Ilija, Venezuela

Angleški pisatelj Graham Green je
prestopil pred leti v katolicizem in je
napisal vrsto del, ki so bila označena
kot močno katoliška (Power and Glo-
ry, End of Affair, The Heart of the
Matter, The Living Room) in je kot tak
tudi vedno dosedaj povsod javno nasto-
pal. Pred nekaj meseci pa je obiskal Ku-
bo in se dalj časa zadržal v glavnem
mestu Havani. Presenetila je izjava, ki
jo je podal o razmerah v tej komuni-
stični republiki. Dejal je namreč: „Iz-
javiti moram, da sem povsod, kamor
sem šel, ugotovil popolno svobodo pri
izpolnjevanju verskih dolžnosti. Nikjer
nisem opazil niti najmanjšega znaka
preganjanja. Zato sem kot katolik ze-
lo prestrašen, ko sem slišal, da v Zdru-
ženih državah celo nekateri katoliški
škofje zagovarjajo gonjo proti Kubi.
Meni se zdi vodstvo revolucije prav pes-
niško, ki ne popusti pri svojih načelih.
Opazil sem med pesniki in pisatelji ti-
sto ozračje svobode, ki je potrebno za
izvajanje literarnih poklicnih dolžnosti
in nalog. Vsi se zavedajo te svobode —
pisatelji, slikarji, arhitekti in vsi so se
iz vsega srca priključili solidarno in po-
gumno v revolucijo, ki jo vodi Fidel
Castro.“ Ko so v Londonu brali to iz-
javo, so bili zelo presenečeni (pred le-
ti je namreč Graham Green še napisal
delo „Our Agent in Havana“ — Naš
agent v Havani, ki je vzbudilo veliko
zanimanja zaradi humorja, s katerim je
razkrinkaval delavnost angleških agen-
tov na Kubi). Londonski listi se vpra-
šujejo, kje je vzrok, da je mogel Gra-
ham Green izreči besede, ki govorijo to-
likšno neresnico.

XII. OČE

Štirje dnevi so minili, odkar je od-slovil komendator Petra Pavla Glavarja. Bilo je že pozno v noč, ki je kazala, da bo viharna. Komendator se je pravkar pripravljaj, da bi legel spat, ko je nenadoma udarilo kladivo na hišnih vratih. Komendator je prisluhnil skozi okno in slišal vznemirjene glasove nekakih tujih ljudi.

„Kdo je?“ je zaklical, a nihče mu ni odgovoril. Pač pa so tedaj zaškripala vrata in glasovi so utihnili. Zamolkli koraki prišedših ljudi so utihnili v veži. Komendatorja je stresla temna slutnja. Veter, ki je gnal temne oblake čez nebo, mu je sunil ostro v obraz; daljna bliskavica od morske strani je osvetljevala zapadno ozemlje, visoko gorovje, ki je tam rastle v sivo višino. Za čas je kakor okamenel šum vetrov pod nebom. Tedaj je čul komendator glasne korake pred sobo zunaj na stopnicah in na hodniku. Prav tisti trenutek je planil h komendatorju v sobo njegov tajnik. Za njim je stopil sluga Bernard z lučjo v roki.

„Monsignore!“ je zaklical tajnik bled ko stena, „zgodila se je strašna nesreča.“

Komendator je vztrepetal od nog do glave. Čez čas pa je vprašal:

„Povejte mi jasno, zdi se mi, da bom prenesel. Kaj je?“

„Gospod Cipriano...“ je dejal tajnik obotavljaje se.

„Je mrtev?“ je zadrhtel glas komendatorju.

„Je ranjen, a živi,“ je odvrnil tajnik. Šum korakov je udaril od odprtih vrat. Sluga Bernard z lučjo je odstopil in že so vstopili trije mladi ljudje, ki so nesli na svojih rokah ranjenega človeka, ki je bil očitno v nezavesti,

IVAN PREGELJ:

ODISEJ IZ KOMENDE

zakaj roke in glava so mu visele kakor mrtve pod rokami, ki so ga nesle. Komendator je omahnil bliže, a se opotekel nazaj, ko je zagledal voščeno bledc lice svojega sorodnika in opazil temno krvavo sled, ki se je risala na tleh izpod nezavestnega, ki so ga nesli.

„Za Boga,“ je zasopel nekdo med nosači, „povejte no, kam naj ga položimo?“

„Tja, tja,“ je pokazal komendator na zastor, ki je zaslanjal njegovo spalnico. Nosači z ranjencem so utonili za zaveso. Omahovaje je stopil komendator za njimi. Tajnik ga je podpiral. Ljudje, ki so prinesli ranjenca, so ga položili na komendatorjevo posteljo in odstopili.

„Po lečnika!“ je zopet zaklical ko-

tor in se zgrudil na kolena ob postelji. Prijel je za roko ranjenega sorodnika in jo poljubljal; klical je z neskončno žalostjo in ljubeznijo: „Cipriano, moj mili, Cipriano! Kaj je s teboj? Cipriano!“

Prvi med nosači se je bil približal komendatorjevemu tajniku in mu šepetaje pravil, kaj se je bilo zgodilo.

„Po lečnika!“ je zopet zaklical komendator in planil kvišku. Sluga Bernard je že na prvi njegov klic odšel. Zdaj je bila že vsa hiša pokoncu. Čuti je bilo letanje po hodnikih, odpiranje in zapiranje vrat. Zunaj je zabobnel grom, silen piš je objel vse poslopje. Tajnik je zaklical komendatorju: „Monsignore, vse je že urejeno. Monsignore, ne obupajte! Če ga bo moči rešiti, rešili ga bomo.“

Mladenič, ki je prej pripovedoval tajniku o tem, kar se je bilo zgodilo, je pomežiknil svojima tovarišema in dejal: „Zares, zdi se mi, da ni tako nevarno.“

Tedaj se je dvignil komendator. Bil je bled ko stena, a je vprašal precej mirno: „Torej veste, kako se je zgodilo?“

„Vem,“ je dejal oni, „jaz in moja tovariša, predstaviti se moramo, dijaki smo visoke šole v Bologni, zdaj bivamo na počitnicah in smo se prej vračali iz okolice v mesto.“

„Povejte naglo,“ je vzkliknil komendator.

Dijak se je poklonil in dejal: „Povedal bom torej kratko. Videli smo iti mimo krème, kjer smo se krepčali, gospoda Cipriana, ki ga vsi poznamo. Prav tedaj smo vstali, da bi šli. Komaj trideset korakov je bil gospod Cipriano pred nami. Tako smo šli in prišli do mestnih vrat. Tam smo videli,

kako se je dvignil neki tujec s kamna kraj poti in se kakor opotekel za gospodom Ciprianom. Zaklical je nekaj, nato je sunil z nožem. Gospod Cipriano se je ozrl, zavpil in potegnil meč. Tujec se je zakrohotal in z enim samim skokom izginil s ceste med grmovje proti reki. Tedaj smo mi trije pritekli. Gospod Cipriano se je bil že zgrudil. Videli smo, da je ranjen, zavratno, od zadaj. Vzeli smo ga na roke in na potu dvignili stražo, naj lovi zločinca...“

Strašen krik je pretrgal besedo govorečemu. Ranjenec se je zavedal.

„Cipriano!“ je zaklical komendator in planil k njemu. Tedaj je nekdo hrupno vstopil. Bil je lečnik. Ne da bi koga pogledal ali pozdravil, je stopil naravnost k postelji in pogledal ostro izpod košatih obrvi ranjencu v lice. Nato se je obrnil in vprašal odločno: „Kdo ga je prinesel?“

„Mi!“ so se oglasili dijaki.

„Dva ostanita tu,“ je prikimal lečnik, „vsi drugi ven!“

Soba se je spraznila. Samo komendator je obstal ob postelji. Zdravnik se mu je približal, ga prijel za ramena in dejal:

„Tu ni zdaj mesta za Vas. Prosim!“

Rahlo je potisnil komendatorja k izhodu. Komendator se je zgrudil ob vhodu za zaveso na kolena. Iz za zaveso mu je udaril bolesten krik na uho. Komendator je hotel planiti v sobo, a njegov tajnik ga je zadržal. Notri pa je bilo vse utihnilo; čuti je bilo le zdaj pa zdaj lečnikove besede: „Hitro! Ne tega, ovoj dajte! Držite!“

Minulo je nekaj strašnih trenutkov. Zunaj je divjal vihar. Tedaj je neka roka razgrnila težko zaveso in komendator je zagledal pred seboj resni lečnikov obraz.

Argentina:

Dušnopastirska pisarna,
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires

Brazilija:

Paroquia do
Santissimo Sacramento,
R. Tutola 1125,
Vila Mariana,
Sao Paulo — S. P.,
Brasil

Z. D. A.:

Rev. Julij Slapšak,
3547 East 80th Street,
Cleveland, Ohio. U. S. A.

Kanada:

Ivan Marn.
131 A Treeview Drive
Toronto 14, Ont.
Canada

Trst:

Marijina družba,
Via Risorta 3,
Trieste, Italia

Italija:

Zora Piščanc,
Riva Piazzutta 18,
Gorizia, Italia

Avstrija:

Naročnino pošiljate
Mohorjevi družbi
v Celovec

Celoletna naročnina za Ar-
gentino in države, ki nanjo
mejijo (razen Uruguaya)
650 pesov.

za ZDA in Kanado
5 dolarjev;

za Avstralijo 95 šillingov;

za Italijo 2.000 lir;

drugod
protivrednost dolarja.

Slovenec sem	193
Dva različna pogleda na svet	194
Škofje Jugoslavije pri Pavlu VI.	200
Mariborski škof o Slomškovem postopku	201
Vojna in morala	203
Iz Rima so se oglasili	208
Za kaj bomo v tem mesecu molili	212
Vera med akademiki doma	213
Ekonomska plat zakona	216
Kako bo z našim vstajenjem	219
Glas iz Rima	227
Križ, naše edino upanje	231
Podrti viharnik	228
Kdo je bil apostol Addaj	233
Vpliv umetnosti na vero Slovencev	240
Trgovec	245
Primorske vesti	248
V spomin dr. Kimovcu	249
Kaj je videl Graham Green v Havani	253
Odisej iz Komende	254

LETO XXXI.

Štev. 4

APRIL 1964

**duhovno
življenje**
la vida espiritual

slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Anton Orehar), urejujeta pa dr. Branko Rozman in dr. Alojzij Starc. — Editor responsable: Antonio Orehar. Ramón Falcón 4158, Bs. As. Registro de la Prop. Intel. N° 574.991.

Tiska Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires

Slovenska Golica je vsa pokrita z belimi narcisami

Naslovna stran: *Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru*

Ovitek: *Ivan Bukovec (lesorez)*

